

КОНВЕНСИЯИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ ОИД БА ҲИМОЯИ ҲУҚУҚИ ҲАМАИ МУҲОЧИРОНИ МЕҲНАТӢ ВА АӢЗОИ ОИЛАИ ОНҲО

*Конвенсияи мазкур бо қатъномаи Ассамблеяи Генералии Созмони Милали
Муттаҳид 45/158 аз 18 декабри соли 1990 қабул шудааст.*

МУҚАДДИМА

Давлатҳои иштироккунандаи ҳамин Конвенсия бо назардошти принципҳои, ки дар ҳуҷҷатҳои асосии Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон, аз ҷумла дар Эълومияи умумии ҳуқуқи башар, Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ, Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шахрвандӣ ва сиёсӣ, Конвенсияи байналмилалӣ дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбири наҷодӣ, Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбир нисбати занон ва Конвенсия дар бораи ҳуқуқи кӯдак баён гардидаанд,

бо дарназардошти инчунин принципҳои ва стандартҳои дар ҳуҷҷатҳои дахлдоре, ки дар доираи Ташкилоти байналхалқии меҳнат таҳия шудаанд, махсусан Конвенсия дар бораи муҳочирони меҳнатӣ (№97), Конвенсия дар бораи сӯиистеъмолкуниҳо дар соҳаи муҳочират ва оид ба таъмини муҳочирони меҳнатӣ ба баробарии имкониятҳо ва муроҷиат (№143), дар Тавсияномаҳо оид ба муҳочирони меҳнатӣ (№86), Тавсияномаҳо оид ба муҳочирони меҳнатӣ (№151), дар Конвенсия оид ба меҳнати маҷбурӣ ё ҳатмӣ (№29) ва Конвенсия дар бораи барҳам додани меҳнати маҷбурӣ (№105) дарҷ гардидаанд,

бори дигар муҳимияти принципҳои, ки дар Конвенсияи Созмони Милали Муттаҳид оид ба масъалаҳои маориф, илм ва фарҳанг оид ба мубориза бар зидди таъбир дар соҳаи маориф дарҷ ёфтаанд,

таъкид намуда, бо ёдоварӣ аз Конвенсияи зидди шиканча ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмона, ғайриинсонӣ ё таҳқиркунандаи шаъну шараф, Эълумияи Конгресси чоруми Созмони Милали Муттаҳид оид ба пешгирии ҷинояткорӣ ва муносибат бо қонуншиканон, Кодекси рафтори шахсони мансабдор оид ба нигоҳдории тартиботи ҳуқуқӣ ва Конвенсияҳо оид ба ғуломӣ,

бо ёдоварӣ аз он ки яке аз вазифаҳои Ташкилоти байналхалқии меҳнат, мутобиқи Оинномаи он, ҳифзи манфиатҳои меҳнаткашоне мебошад, ки хориҷ аз кишвари худ дар дигар кишварҳо кор мекунанд ва бо назардошти донишу таҷрибаи ин ташкилот дар масъалаҳои марбут ба муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо,

бо эътирофи муҳимияти коре, ки дар робита бо муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар мақомоти гуногуни Созмони Милали Муттаҳид анҷом дода шудааст, аз ҷумла дар Комиссияи ҳуқуқи инсон ва Комиссияи рушди иҷтимоӣ, инчунин дар Ташкилоти озукаворӣ ва кишоварзии Созмони Милали Муттаҳид, Созмони Милали Муттаҳид

оид ба масъалаҳои маориф, илм ва фарҳанг ва Ташкилоти умумичаҳони тандурустӣ ва инчунин дар дигар созмонҳои байналмилалӣ,

инчунин бо эътирофи пешрафте, ки баъзе давлатҳо бар асоси муносибатҳои минтақавӣ ва дучониба дар бобати ҳимояи ҳуқуқи муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ба даст овардаанд ва инчунин муҳимият ва судмандие, ки созишномаҳои дучониба ва бисёрҷониба дар ин соҳа доранд,

бо эҳсоси аҳамият ва микёсиҳои падидаи муҳоҷират, ки миллионҳо одамон ба он ҷалб карда шудаанд ва фарогири шумораи зиёди давлатҳои ҷомеаи ҷаҳонӣ мебошад,

бо дарназардошти таъсири ҷараёнҳои муҳоҷирони меҳнатӣ ба давлатҳо ва шахсони дахлдор ва кӯшиши муқаррар сохтани меъёрҳои, ки барои мувофиқ гардондани мавқеи давлатҳо аз тариқи қабули принципҳои асосии марбут ба муносибат бо муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, мусоидат карда метавонанд,

бо дарназардошти вазъи осебпазирӣ, ки аксар вақт муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар он қарор мегиранд, аз ҷумла, он ки онҳо дар давлати аслиашон қарор надоранд ва ба душворихоҳе мумкин аст рӯ ба рӯ шаванд, ки марбут ба истиқоматашон дар давлати кори кироя мебошанд,

бо боварӣ ба он, ки ҳуқуқи муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо то ҳол дар ҳеҷ ҷо ба дараҷаи кофӣ эътироф нагардидааст ва аз ин рӯ ҳимояи дахлдори байналмилалиро тақозо дорад,

бо назар гирифтани он ҳолате, ки муҳоҷират аксар вақт боиси мушкилоти ҷиддӣ барои аъзои оилаи муҳоҷирони меҳнатӣ ва барои худи онҳо, махсусан, ба сабаби ҷудоии оилаҳо мегардад,

бо дарназардошти он ки мушкилоти гуманитарие, ки бо муҳоҷират алоқаманданд, дар ҳолатҳои муҳоҷирати ғайриқонунӣ боз ҳам тезу тундтар мегарданд,

ва бо боварӣ ба он, ки дар робита бо ин зарур аст, ки пешбурди фаъолияти дахлдор бо мақсади пешгирӣ ва барҳам додани рафту омад ва интиқолдиҳии ғайриқонунию махфиёнаи муҳоҷирони меҳнатӣ, ҳамзамон бо таъмини ҳимояи ҳуқуқҳои асосии инсонии онҳо, ба роҳ монда шавад,

бо дарназардошти он ки муҳоҷирони меҳнатии дорои хуччат набуда ё мақоми доимӣ надошта, аксар вақт дар муқоиса бо муҳоҷирони меҳнатии дигар дар шароитҳои кори камтар мусоидаткунанда ба киро гирифта мешаванд ва ин баъзе корфармоёнро водор мекунад, ки ҷунин қувваи кориро бо мақсади ба даст овардани фоида аз рақобати ғайриодилона, ҷалб намоянд,

инчунин бо дарназардошти он ки эътирофи васеи ҳуқуқҳои асосии инсонии ҳамаи муҳоҷирони меҳнатӣ ба киро гирифта шудани коргарони муҳоҷири мақоми доимӣ надошта халал хоҳад расонд ва инчунин ғайр аз он пешниҳоди баъзе ҳуқуқҳои иловагӣ ба муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки мақоми доимӣ доранд, ҳамаи муҳоҷирон ва корфармоёнро ба эҳтиром кардан ва риоя намудани қонунҳо ва

тартиботи аз тарафи давлати дахлдор муқарраргардида, ташвиқ хоҳад кард,

бо боварӣ ба зарурати таъмин намудани ҳимояи байналмилалии ҳуқуқҳои ҳамаи муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ва бори дигар тасдиқ намудану муқаррар кардани меъёрҳои асосӣ дар Конвенсияи ҳамаро фарогиранда, ки мумкин аст татбиқи универсалӣ дошта бошад, ба мувофиқаи зерин расиданд:

ҚИСМИ I

Доираи татбиқ ва мафҳумҳо

Моддаи 1

1. Конвенсияи мазкур бе ҳеч як тафриқагузорӣ аз рӯи ҷинс, наҷод, ранги пӯст, забон, дин ё эътиқод, ақидаи сиёсӣ ё ақидаи дигар, баромади миллӣ, этникӣ ё иҷтимоӣ, шаҳрвандӣ, синну сол, вазъи иқтисодӣ, молумулкӣ, оилавӣ ва табақавӣ ё ҳар гуна аломатҳои дигар нисбати ҳамаи муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо татбиқ карда мешавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки тартиби дигарро пешбинӣ мекунад.

2. Конвенсияи мазкур дар давоми тамоми раванди муҳочирати муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки омодагӣ ба муҳочират, сафар, транзит ва ҳамаи давраи буду бош ва фаъолияти пардохташавандаро дар давлати кори киро ва инчунин бозгашт ба давлати асли ё давлати истиқомати муқаррариро дарбар мегирад, татбиқ карда мешавад.

Моддаи 2

Барои мақсадҳои Конвенсияи мазкур:

1. Истилоҳи «муҳочири меҳнатӣ» шахсро ифода мекунад, ки ба фаъолияти музнок дар давлате машғул мешавад, машғул аст ё машғул шудааст, ки шаҳрванди он намебошад.

2.

а) Истилоҳи «корманди наздисарҳадӣ» муҳочири меҳнатиеро ифода мекунад, ки ҷои истиқомати муқаррариашро дар давлати ҳамсоя нигоҳ дошта, ба он одатан ҳар рӯз ё ҳадди аққал як маротиба дар як ҳафта бармегардад;

б) истилоҳи «корманди мавсимӣ» муҳочири меҳнатиеро ифода менамояд, ки қораш аз рӯи ҳислати худ ба шароитҳои мавсими сол вобаста буда, танҳо дар давоми як қисми сол иҷро карда мешавад;

с) истилоҳи «баҳрнавард», ки моҳигиронро низ дарбар мегирад, муҳочирони меҳнатиеро ифода мекунад, ки барои кор дар кишти ба киро гирифта шудааст, ки ин кишти дар давлате, ки шаҳрванди он нест, ба қайд гирифта шудааст;

д) истилоҳи «корманди дар дастгоҳи наздисоҳилии статсионарӣ коркунанда» муҳочирони меҳнатиеро ифода мекунад, ки барои кор дар дастгоҳи назди соҳилие ба киро гирифта шудаанд, ки он дастгоҳ дар тобеияти ҳуқуқи давлате мебошад, ки онҳо шаҳрвандаш нестанд;

е) истилоҳи «корманде, ки кораш ба рафту омад алоқаманд аст» муҳочирӣ меҳнатиеро ифода мекунад, ки одатан дар як давлат истиқомат намуда, ба сабаби хусусияти кораш маҷбур аст ба дигар давлат ё давлатҳо ба муҳлатҳои кӯтоҳ рафту омад кунад;

ғ) истилоҳи «корманд дар лоиҳа» муҳочирӣ меҳнатиеро ифода мекунад, ки ба давлати қори қироя танҳо аз рӯи лоиҳаи мушаххас, ки қорфармои ӯ дар ин давлат ба амал мебарорад, ба муҳлати муайян роҳ дода шудааст;

қ) истилоҳи «корманди қирояи мақсаднок» ифодакунандаи муҳочирӣ меҳнатиест, ки:

i) аз тарафи қироягир ба муҳлати маҳдуд ё муайян барои иҷрои вазифа ё уҳдадорӣҳои мушаххас ба давлати қори қироя фиристода шудааст; ё

ii) дар давоми муҳлати маҳдуд ва муайян қореро иҷро мекунад, ки малакаи қасбӣ, тиҷоратӣ, техникӣ ё дигари махсусро талаб мекунад; ё

iii) бо хоҳиши қироягир дар давлати қори қироя дар давоми муҳлати маҳдуд ва муайян қореро иҷро мекунад, ки хусусияти муваққатӣ ё кӯтоҳмуддат дорад;

ва давлати қори қирояро бояд бо гузаштани муҳлати иҷозатшудаи бӯду бӯш ё пештар тарк кунад, агар ӯ ин вазифаҳои мушаххасро дигар иҷро накунад ё ба ин қор машғул набошад;

ҳ) истилоҳи «корманди бидуни қироя қоркунанда» муҳочирӣ меҳнатиеро ифода мекунад, ки ба фаъолияти пардохтшаванда, ки аз қори қироя тафовут дорад, машғул буда, аз ҳисоби чунин фаъолият воситаи рӯзгузаронии ҳурро таъмин месозад ва чун қоида, танҳо ё якҷоя бо аъзои оилаи ҳур қор мекунад, инчунин ҳар як муҳочирӣ меҳнати дигар, ки мувофиқи қонунгузори татбиқшавандаи давлати қори қироя ё созишномаҳои дӯҷониба ва бисёрҷониба ҳамчун қорманди бидуни қироя қоркунанда эътироф қардида аст.

Моддаи 3

Қонвенсияи мазкур татбиқ намешавад:

а) нисбат ба шахсоне, ки аз тарафи ташкилоту муассисаҳои байналмилалӣ фиристода ё қироя шудаанд ё шахсоне, ки аз тарафи ягон давлат берун аз ҳудуди он барои иҷрои вазифаҳои расмӣ, ки иҷозат ва вазъи онҳо тавассути ҳуқуқи байналмилалии оммавӣ ё созишномаҳои мушаххаси байналмилалӣ ё қонвенсияҳо танзим қарда мешаванд, фиристода ё қироя шудаанд;

б) нисбат ба шахсоне, ки аз тарафи давлат ё аз номи он берун аз ҳудуди он фиристода ё қироя шудаанд ва дар амалисозии барномаҳои рушд ё дигар барномаҳои ҳамқорӣ иштирок мекунанд, ки иҷозат ва вазъи онҳо тавассути созишномаи бо давлати қори қироя басташуда танзим қарда мешавад ва тибқи ин созишнома онҳо муҳочирони меҳнатӣ ҳисобида намешаванд;

с) нисбат ба шахсоне, ки дар давлати аслии ҳудашон истиқомат намекунанд ва ба сифати сармоягузорон баромад (фаъолият) мекунанд;

- d) нисбат ба гурезагон ва шахсони бешаҳрванд, агар чунин муқаррарот дар қонунгузори дахлдори миллӣ ё ҳуҷҷати байналмилалӣ, ки ба давлати иштирокчӣ дахлдор паҳн мегардад, пешбинӣ нашуда бошад;
- e) нисбат ба хонандагон ва коромӯзон;
- f) нисбат ба баҳрнавардон ва кормандоне, ки дар дастгоҳҳои статсионари наздизоҳилӣ кор карда, ба онҳо иҷозати истиқомат ва иштирок дар фаъолияти музнок дар давлати кори кироя дода нашудааст.

Моддаи 4

Барои мақсадҳои ҳамин Конвенсия истилоҳи «аъзои оила» шахсонеро ифода мекунад, ки дар никоҳи муҳочирони меҳнатӣ ё бо онҳо дар муносибатҳои қарор доранд, ки мувофиқи ҳуқуқи татбиқшаванда мумкин аст бо никоҳ баробар дониста шаванд, инчунин фарзандон ва дигар шахсоне, ки дар таъминоти онҳо қарор дошта, мувофиқи қонунгузори татбиқшаванда ё созишномаҳои дучониба ва бисёрҷонибаи миёни давлатҳои дахлдор аъзои оила эътироф мешаванд.

Моддаи 5

Барои мақсадҳои ҳамин Конвенсия муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо:

- a) дорои ҳуҷҷат ё мақоми доимӣ ҳисобида мешаванд, агар онҳо барои ворид шудан, буду бош ва фаъолияти музнок дар давлати кори кироя мувофиқи қонунгузори ин давлат ва созишномаҳои байналмилалӣ, ки ин давлат иштирокчӣ онҳо аст, иҷозат гирифта бошанд;
- b) ҳуҷҷат ё мақоми доимӣ надошта ҳисобида мешаванд, агар онҳо ба шартҳои дар зербанди (a)- и моддаи мазкур пешбинишуда ҷавобгӯ набошанд.

Моддаи 6

Барои мақсадҳои ҳамин Конвенсия:

- a) истилоҳи «давлати асли» давлатеро ифода менамояд, ки шахси дахлдор шаҳрванди он мебошад;
- b) истилоҳи «давлати кори кироя» давлатеро ифода менамояд, ки дар он муҳочирони меҳнатӣ вобаста ба ҳолати мушаххас ба фаъолияти музнок машғул мешавад, машғул аст ё машғул шудааст;
- c) истилоҳи «давлати транзит» давлатеро ифода менамояд, ки шахси дахлдор ҳангоми рафтани ба давлати кори кироя ё омадан аз давлати кори кироя ба давлати асли ё давлати истиқомати муқаррарӣ тавассути он мегузарад.

ҚИСМИ II

Манъи таъйиз дар муносибат бо ҳуқуқҳо

Моддаи 7

Давлатҳо – иштирокчиён уҳдадор мешаванд, ки мувофиқи санадҳои байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқи ҳамаи муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳоро, ки дар ин Конвенсия пешбинӣ шудаанд ва дар ҳудуд ё таҳти тобеияти ҳуқуқи онҳо қарор доранд, бидуни ҳеч навъи тафовут аз рӯи ҷинс, наҷод, ранги пӯст, забон, дин ё эътиқод, ақидаи сиёсӣ ё ақидаҳои дигар, баромади миллӣ, этникӣ ё иҷтимоӣ, шахрвандӣ, синну сол, вазъи иқтисодӣ, молумулкӣ, оилавӣ ва табақавӣ ё ҳар гуна аломати дигар, эҳтиром ва таъмин созанд.

ҚИСМИ Ш

Ҳуқуқи инсонии ҳамаи муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо

Моддаи 8

1. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо метавонанд ҳар кадом давлат, аз ҷумла давлати аслии худро озодона тарк намоянд. Ин ҳуқуқ набояд мавриди ягон навъи маҳдудият қарор дода шавад, ба истиснои маҳдудиятҳои, ки дар асоси қонун буда, барои ҳифзи амнияти миллӣ, тартиботи ҷамъиятӣ (*ordre public*), саломатӣ ё ахлоқии аҳоли, ҳуқуқи озодиҳои дигарон зарур мебошанд ва бо дигар ҳуқуқҳои дар ин қисми Конвенсия эътирофшуда созгор мебошанд.
2. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқ доранд, ҳар вақт ба давлати аслии худ ворид шаванд ва дар он ҷо монанд.

Моддаи 9

Ҳуқуқи муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳоро ба ҳаёт қонун ҳифз мекунад.

Моддаи 10

Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи ӯ набояд мавриди шиканҷа, муомила ё ҷазодиҳии бераҳмона, ғайриинсонӣ ё таҳқиркунандаи шаъну шарафи онҳо қарор дода шаванд.

Моддаи 11

1. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи ӯ набояд дар ғулумӣ ва ё ҳолати маҷбурӣ нигоҳ дошта шаванд.
2. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи ӯ набояд ба меҳнати маҷбурӣ ё ҳатмӣ ҷалб карда шаванд.
3. Дар он давлатҳое, ки барои ҷиноят мумкин аст ба сифати ҷазо маҳрумкунӣ аз озодӣ бо ҷалб ба корҳои пурмашаққат пешбинӣ карда шавад, банди 2 моддаи мазкур барои иҷро намудани корҳои пурмашаққат, ки бо ҳукми суди босалоҳият бароварда шудааст, монӣ шуда наметавонад.
4. Барои мақсадҳои ин модда истилоҳи «меҳнати маҷбурӣ ё ҳатмӣ» инҳоро дарбар намегирад:

а) ҳар кадом қор ё хизмат, ки дар банди 3 ҳамин модда номбар нашуда, ки одатан шахси дар маҳбас буда бар асоси қарори қонунии суд, ё шахси шартан аз ҷунин маҳбас озодшуда, бояд иҷро намояд;

б) ҳар кадом хизмат, ки дар мавридҳои вазъияти ғавқуллода ё офатҳои табиӣ ба ҳаёт ё неқӯаҳволии ба ҷомеа таҳдидкунанда, ҳатмӣ мебошад;

с) ҳар кадом қор ё хизмате, ки ба уҳдадорӣ муқаррарӣ шаҳрванд мансуб мебошад, агар шаҳрвандони ҳамин давлат низ ба онҳо ҷалб карда шаванд.

Моддаи 12

1. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ба озодии ақида, вичдон ва дин ҳуқуқ доранд. Ин ҳуқуқ аз озодии доштан, қабул кардани дин ё эътиқод бо интиҳоби худ ва озодии пайравӣ кардани дин ё эътиқоди худ шахсан ё дар якҷоягӣ бо дигарон, ба таври оммавӣ ё хусусӣ, ибодат намудан, анҷом додани расму оин ва таълимоти динӣ ва анъанавиро дарбар мегирад.

2. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо набояд мавриди маҷбуркунӣ қарор дода шаванд, ки он боиси маҳдуд гардидани озодии бо интиҳоби худ доштан ё бо ихтиёри худ қабул кардани дин ё эътиқоди онҳо гардад.

3. Озодии пайравӣ аз дин ё эътиқодро танҳо дар асоси қонун, бо мақсади ҳифзи амнияти ҷамъиятӣ, тартибот, саломатӣ ва ахлоқ, ҳуқуқу озодиҳои асосии шахсони дигар маҳдуд кардан мумкин аст.

4. Давлатҳо – иштирокчиёни ҳамин Конвенсия уҳдадор мешаванд, ки озодии падару модар ва дар ҳолатҳои дахлдор парасторони қонуниро, агар яке аз онҳо муҳоҷири меҳнатӣ бошад, барои тарбияи динию ахлоқии фарзандонашон мувофиқи эътиқоди худ эҳтиром кунанд.

Моддаи 13

1. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқ доранд бе мамониат андешаи худро дошта бошанд.

2. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо барои озодона баён кардани андешаи худ ҳуқуқ доранд; ин ҳуқуқ озодии ҷустуҷӯ, дарёфт ва паҳн кардани ҳама гуна иттилоот ва ғояҳои новобаста аз марзҳои давлатӣ дар шаклҳои шифохӣ, хаттӣ, тавассути матбуот, дар шакли ифодаи бадеӣ ё ба тарзҳои дигар бо интиҳоби худашон дарбар мегирад.

3. Истифода бурдан аз ҳуқуқи дар банди 2-и ҳамин модда пешбинишуда уҳдадорӣ ва масъулиятҳои махсусро талаб менамояд. Аз ин рӯ, он метавонад дучори баъзе маҳдудиятҳо шавад, аммо маҳдудиятҳои мазкур бояд тавассути қонун муқаррар шаванд ва ба мақсадҳои зерин ҷавобгӯ бошанд:

а) барои эҳтироми ҳуқуқ ва номи неки шахсони дигар;

б) барои ҳифзи амнияти миллии давлатҳои дахлдор, тартиботи ҷамъиятӣ (ordre public), саломатӣ ё ахлоқи аҳоли;

с) бо мақсади пешгирии ҳама гуна ташвиқоти ҷанг;

d) бо мақсади пешгирии ҳама гуна баромадҳое, ки бадбинии миллӣ, нажодӣ ё диниро тарғиб намуда, табъиз, хусумат ё зӯровариро бармеангезанд.

Моддаи 14

Муҳоҷири меҳнатӣ ва аъзои оилаи ӯ набояд мавриди даҳолати худсарона ва ғайриқонунӣ ба ҳаёти шахсӣ ва оилавӣ, сӯиқасди худсаронаву ғайриқонунӣ ба дахлнопазирии манзил ё мукотибаи маҳрамона, ё шаклҳои дигари алоқаи ӯ, ё сӯиқасдҳои ғайриқонунӣ ба шаъну шараф ва номи неки ӯ қарор гиранд. Ҳар як муҳоҷири меҳнатӣ ва аъзои оилаи ӯ ба ҳимояи қонун аз чунин даҳолатҳо ё чунин сӯиқасдҳо ҳуқуқ доранд.

Моддаи 15

Муҳоҷири меҳнатӣ ва аъзои оилаи ӯ набояд беасос аз моликияти, ки дар танҳои ё якҷоя бо шахсони дигар соҳибӣ менамоянд, маҳрум карда шаванд. Дар ҳоле, ки мувофиқи қонунгузори амалкунандаи давлати қори қироя дороиҳои муҳоҷири меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ пурра ё қисман мусодира карда мешаванд, шахси дахлдор ба ҷуброни одилона ва муносиб ҳуқуқ дорад.

Моддаи 16

1. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ба озодӣ ва дахлнопазирии шахсӣ ҳуқуқ доранд.
2. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо ба ҳимояи самарабахши давлат аз зӯроварӣ, ҷароҳатҳои ҷисмонӣ, таҳдид ва тарсондан чи аз тарафи шахсони мансабдори давлатӣ ва чи аз тарафи шахсони алоҳида, гурӯҳҳо ё муассисаҳо, ҳуқуқ доранд.
3. Ҳама гуна тафтиши шахсияти муҳоҷирони меҳнатӣ ё аъзои оилаҳои онҳо аз тарафи шахсони мансабдори мақомоти ҳифзи ҳуқуқ мувофиқи расмиёти муқаррарнамудаи қонун анҷом дода мешавад.
4. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо набояд танҳо ё якҷоя бо дигарон худсарона ба ҳабс гирифта шаванд ё дар ҳабс нигоҳ дошта шаванд; онҳо набояд аз озодӣ маҳрум карда шаванд, магар аз рӯи асос ва тартиботе, ки қонун муқаррар кардааст.
5. Ба муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки ба ҳабс гирифта мешаванд, аз лаҳзаи ба ҳабс гирифтани ба қадри имкон бо забоне, ки онҳо мефаҳманд, дар бораи сабабҳои ба ҳабс гирифтанишон ва бе таъхир, ба забоне, ки онҳо мефаҳманд, дар бораи ҳама гуна айбдорие, ки нисбат ба онҳо эълон мешавад, хабар расонида мешавад.
6. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки бо гумони содир намудани ҷиноят ҳабс ва ё боздошт мегарданд, бидуни таъхир ба назди судя ё дигар шахси мансабдоре, ки аз рӯи қонун ваколати ҳокимияти судиро дорад, оварда шуда, ба тафтишоти судӣ дар муҳлати оқилона ё ба озодшавӣ ҳуқуқ доранд. Дар ҳабс дар интизори баррасии судӣ нигоҳ доштан қоидаи умумӣ ба шумор наарафта, озод кардани онҳо метавонад

бо пешниҳоди кафолати ҳозир шудан ба суд, ҳозир шудан ба муҳокимаи судӣ дар ҳамаи дигар марҳилаҳои он ва дар мавриди зарурат, ҳозир шудан барои иҷрои ҳукм таъмин карда шавад.

7. Дар ҳолати ба ҳабс гирифтани ӯ дар маҳбус нигоҳ дошта шудан, ё то суд дар ҳабс нигоҳ дошта шудан ва ё ба ин ё он шакл боздошт шудани муҳоҷири меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ:

а) ба муассисаҳои консулӣ ё дипломатии давлати аслии ӯ ё давлате, ки аз манфиатҳои ин давлат намояндагӣ мекунад, агар ӯ дар ин хусус хоҳиш кунад, фавран хабари ба ҳабс гирифтани ӯ боздошт шудан ва сабабҳои онҳо, расонида мешавад;

б) шахси дахлдор ҳуқуқ дорад, ки ба муассисаҳои номбурда тамос гирад. Ҳамаи маълумоти шахсони дахлдор, ки ба муассисаҳои номбурда фиристода шудаанд, фавран ба маълумоти онҳо расонида мешавад ва дастгиршудагон низ ҳуқуқ доранд, ки бидуни таъхир хабари ба муассисаҳои номбурда ё аз онҳо фиристорро гиранд;

с) ба шахси дахлдор дар бораи ин ҳуқуқ ва ҳуқуқҳои, ки аз ҳар кадом шартномаҳои дахлдор бармеоянд, агар онҳо дар муносибати байни давлатҳои дахлдор қобили татбиқ бошанд, дар хусуси мукотиба кардан ва мулоқот кардан бо намояндагони муассисаҳои номбурда ва шартнома бастан бо онҳо доир ба намояндагӣ кардан аз ҳуқуқҳои шахси дахлдор фавран хабар дода мешавад.

8. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо, ки бо сабаби ҳабс ё дастгиршавӣ аз озодӣ маҳрум шудаанд, ҳуқуқ доранд, ки дар суд парванда оғоз кунанд, то ки ин суд тавонад бетаъхир дар бораи қонунӣ будани боздошти онҳо қарор барорад ва агар дастгиркунӣ ғайриқонунӣ бошад, дар хусуси озод карда шудани онҳо дастур диҳад. Дар мавриди иштироки онҳо дар чунин муҳокима онҳо аз хизмати тарҷумони шифоҳӣ дар ҳолати зарурат ройгон истифода мебаранд, агар онҳо забони истифодашавандаро нафаҳманд ё бо он гап зада натавонанд.

9. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо, ки аз ҳабс ва боздошти ғайриқонунӣ ҷабр дидаанд, барои ҷаброн ҳуқуқ доранд, ки бо муҷозоти ҳуқуқӣ тақвият дода мешавад.

Моддаи 17

1. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо, ки аз озодӣ маҳрум шудаанд, ба муомилаи инсондӯстона ва эҳтироми шараф, ки мансуб ба шахсияти инсонӣ ва хоси мардуми фарҳангӣ мебошад, ҳуқуқ доранд.

2. Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо, ки айбдор карда мешаванд, ба ғайр аз ҳолатҳои истисноӣ, аз шахсони маҳкумшуда ҷудо нигоҳ дошта шуда, ба онҳо низоми алоҳидаи мувофиқ бо мақоми шахсони маҳкумнашуда пешниҳод карда мешавад. Айбдоршавандагони ноқил аз ба балоғат расидагон ҷудо карда шуда, парвандаи онҳо дар кӯтоҳтарин мӯҳлат баррасӣ карда мешавад.

3. Муҳоҷири меҳнатӣ ва аъзои оилаи ӯ, ки дар давлати транзит ё дар давлати қори қироя барои вайрон кардани қоидаҳои муҳоҷират боздошт

шудааст, ба қадри имконпазир, аз шахсони маҳкумшуда, ё шахсони дар интизории суд дар ҳабс нигоҳдошташаванда, ҷудо нигоҳ дошта мешавад.

4. Дар ҳамаи давраҳои мувофиқи ҳукми суд дар ҳабс нигоҳ дошта шудан, мақсади асосии муомила бо муҳочирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ аз нав тарбия намудан ва тавонбахши иҷтимоии онҳо ба ҳисоб меравад. Ҷинояткорони хурдсол аз калонсолон ҷудо нигоҳ дошта шуда, ба онҳо муомили муносиб ба синну сол ва вазъи ҳуқуқиашон таъмин карда мешавад.

5. Ҳангоми дастгир шудан ё дар ҳабс нигоҳ дошта шудан муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо баробари шаҳрвандони ин давлат аз ҳуқуқи якхелаи дидорбинӣ бо аъзои оилаи худ истифода мебаранд.

6. Дар ҳама маврид, ҳангоми аз озодӣ маҳрум шудани муҳочирони меҳнатӣ, мақомоти салоҳиятдори давлати дахлдор мушкилоте, ки аъзои оила, аз ҷумла ҳамсар ва кӯдакони хурдсоли ӯ дучор хоҳанд шуд, ба назар мегиранд.

7. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, агар мувофиқи қонуни давлати қори кироя ё давлати транзит амалкунанда мавриди ягон шакли дастгиркунӣ ё ҳабс қарор гиранд, онҳо айнан аз ҳамон ҳуқуқҳои истифода мебаранд, ки шаҳрвандони ин давлатҳо дар вазъияти монанд бархурдоранд.

8. Агар муҳочирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ бо мақсади муайян гардидани вайронсозии ин ё он қоидаҳои муҳочират дастгир гарданд, онҳо ҳеҷ гуна хароҷоти ба ин амал алоқамандро ба уҳда надоранд.

Моддаи 18

1. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар қатори шаҳрвандони давлати дахлдор дар назди судҳо ва трибуналҳо баробаранд. Ҳангоми эълони ҳама гуна айбдорӣ ҷиноятӣ ё муайян намудани ҳуқуқи уҳдадорихои онҳо дар ҷараёни муҳофизати судӣ, онҳо барои муҳокимаи одилона ва оммавии парванда аз тарафи суди босалоҳият, мустақил ва беғараз, ки тибқи қонун таъсис ёфтааст, ҳуқуқ доранд.

2. Нисбат ба муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки дар содир кардани ҷиноят айбдор мешаванд, то замони мувофиқи қонун исбот гардидани гунаҳгориашон фарзияи бегуноҳӣ паҳн мегардад.

3. Ҳангоми ба онҳо пешниҳод кардани ҳама гуна айбдоркунии ҷиноятӣ, муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо ба кафолатҳои зерини ҳадди ақал ҳуқуқ доранд:

а) бидуни таъхир ва муфассал, бо забони ба онҳо фаҳмо дар бораи хусусият ва асосҳои айбдорӣ эълонгардида иттилоот дошта бошанд;

б) барои омода кардани ҳимояи худ ва мулоқот бо адвокате, ки худи онҳо интихоб кардаанд, муҳлат ва имкониятҳои кофӣ дошта бошанд;

с) бидуни таъхири беасос суд карда шаванд;

д) муҳокимаи судӣ дар ҳузури онҳо гузарад, худро шахсан ё ба воситаи адвокате, ки худи онҳо интихоб кардаанд, ҳимоя кунанд; агар онҳо адвокат надошта бошанд, оид ба ин ҳуқуқ огоҳонида шаванд, аз хизмати адвокати ба онҳо таъингардида, вақте ки манфиатҳои адолати судӣ онро

талаб менамояд, дар ҳама ҳолат ва ба таври ройгон, вақте ки барои пардохти чунин хизматҳо маблағи кофӣ надоранд, истифода баранд;

е) шоҳидони зидди онҳо нишондоддодаро пурсиш намоянд ё барои пурсиш намудани онҳо ҳуқуқ дошта бошанд, барои даъват ва пурсиши шоҳидони ба ҷонибдории онҳо нишондоддиҳанда бо ҳамаи шарту шароите, ки барои шоҳидони зидди онҳо шоҳидидода мавҷуд буданд, ҳуқуқ дошта бошанд;

ғ) агар онҳо забони дар суд истифодашавандаро нафаҳманд ё бо он гап зада натавонанд, ҳуқуқ доранд аз ёрии тарҷумон ба таври ройгон истифода баранд;

қ) барои додани нишондод муқобили худ ё эътироф кардани гуноҳи худ маҷбур карда нашаванд.

4. Дар муносибат ба ноболиғон муурофия бояд тарзе сурат гирад, ки синну сол ва зарурияти ёрӣ расондан барои аз нав тарбия намудани онҳо ба инобат гирифта шавад.

5. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки барои ягон ҷиноят маҳкум шудаанд, барои аз нав баррасӣ шудани маҳкумшавӣ ва ҳукми онҳо аз тарафи мақомоти болоии судӣ мувофиқи қонун ҳуқуқ доранд.

6. Агар муҳочирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ бо қарори ниҳой барои содир кардани ҷиноят маҳкум шуда бошад ва агар ҳукми барои ӯ бароварда бар асоси он, ки кадом як ҳолати нав ё нав ошкоршуда мавҷуд будани хатои судиро бе шакку шубҳа исбот менамояд, баъдтар бекор карда шуда бошад ё авф карда шуда бошад, он гоҳ шахсе, ки дар натиҷаи чунин маҳкумкунӣ ҷазо дидааст, мувофиқи қонун ҷабронпулӣ мегирад, агар исбот карда нашавад, ки ҳолати номаълуми мазкур ба таври истисно ё қисман бо айби шахси дахлдор сари вақт ошкор карда нашудааст.

7. Муҳочирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯро барои ҷинояте, ки ӯ мувофиқи қонун ва ҳуқуқи муурофиявии ҷиноятӣ давлати дахлдор пурра маҳкум ё сафед карда шуда буд, такроран суд кардан ё ҷазо додан мумкин нест.

Моддаи 19

1. Муҳочирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ набояд дар содир кардани ҷиноят гунаҳгор эътироф карда шаванд, агар он дар натиҷаи ҳаракат ё беҳаракатие содир шуда бошад, ки мувофиқи қонунгузории амалкунандаи дохилидавлатӣ ё ҳуқуқи байналмилалӣ кирдори мазкур дар лаҳзаи содиршавӣ ҷиноят ҳисоб намеёфт; ҳамчунин набояд ҷазои вазнинтар аз оне, ки дар лаҳзаи содиршавии кирдор татбиқ мегардид, таъин карда шавад. Агар баъди содир кардани ҳуқуқвайронкунӣ қонун ҷазои нисбатан сабуктарро муқаррар намуда бошад, он гоҳ амали ин қонун ба ӯ паҳн мегардад.

2. Ҳангоми баровардани ҳукм барои ҳуқуқвайронкуниё, ки муҳочирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ содир кардааст андешаҳои инсондӯстие, ки ба вазъи муҳочирони меҳнатӣ, аз ҷумла ҳуқуқи истиқомат ё кор ёфтани тааллуқ доранд, бояд ба назар гирифта шаванд.

Моддаи 20

1. Ичро накардани ягон уҳдадориҳои шартномавӣ набояд асос барои ҳабс гирифтани муҳочирӣ меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ гардад.
2. Ичро накардани уҳдадориҳои, ки аз созишномаи меҳнатӣ бармеоянд, набояд асос барои маҳрум сохтани муҳочирӣ меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ аз иҷозатномаи истиқомат ё кор ё боиси берун кардани онҳо гардад, ба истиснои ҳолатҳои, ки агар иҷрои чунин уҳдадорӣ яке аз шартҳои гирифтани чунин иҷозатнома бошад.

Моддаи 21

Ғайр аз шахси мансабдори давлатӣ, ки қонун ба ӯ салоҳиятҳои дахлдорро додааст, ҳеҷ кас наметавонад бо тартиби муқарраркардаи қонун ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсият, ҳуҷҷатҳои иҷозатдиҳандаи ворид шудан ё буди бош, истиқомат ё сокин шудан дар қаламрави миллӣ, ё иҷозатномаи корро мусодира намояд, нобуд созад ё кӯшиши нобуд сохтан намояд. Ҳама гуна мусодираи иҷозатдодашудаи чунин ҳуҷҷатҳо набояд бе додани забонхати муфассал ба амал бароварда шавад. Дар ягон ҳолат ба нобуд кардани шиноснома ё дигар ҳуҷҷатҳои ба он монанди муҳочирӣ меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ роҳ дода намешавад.

Моддаи 22

1. Ба муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо чораҳои берункунии дастҷамъона паҳн намегардад. Ҳар як ҳолати берун кардан бо тартиби инфиродӣ баррасӣ ва ҳаллу фасл карда мешавад.
2. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо аз ҳудуди давлати иштироккунанда танҳо бо мақсади ба иҷро расонидани қароре, ки мақоми салоҳиятдор мувофиқи қонун қабул кардааст, мумкин аст берун карда шаванд.
3. Чунин қарор бо забони фаҳмо ба маълумоти онҳо расонида мешавад. Дар ҳолати ҳатмӣ набудани чунин маълумотдиҳӣ, бо хоҳиши онҳо қарор дар шакли ҳатмӣ ба маълумоташон расонида мешавад, ҳангоми мавҷуд набудани ҳолатҳои истисноие, ки ба манфиатҳои амнияти давлатӣ алоқаманданд, сабабҳои қабул карда шудани чунин қарор низ хабар дода мешавад. Шахсони манфиатдор оид ба ин ҳуқуқҳо то баровардан ва аз рӯи зарурат ҳангоми баровардани қарор, огоҳ карда мешаванд.
4. Ба истиснои ҳолатҳои, ки қарори ниҳоиро мақомоти судӣ мебарорад, шахсони манфиатдор ҳуқуқ доранд далелҳоро муқобили берун карда шудани ва аз нав дида баромадани парвандаашон аз тарафи мақоми салоҳиятдор пешниҳод созанд, агар манфиатҳои олии амнияти давлатӣ чизи дигарро талаб накунад. То анҷоми аз нав дида баромадани парванда шахсони манфиатдор ҳуқуқ доранд оид ба манъи қарори берункунии дархост пешниҳод созанд.
5. Агар қарори иҷрошуда оид ба берун кардан баъдтар бекор карда шавад, шахсони манфиатдор ҳуқуқ доранд мувофиқи қонун дар бораи ҷубронпулӣ дархост пешниҳод намоянд, қарори пештар қабулшуда

наметавонад барои такроран ба ҳамин давлат ворид шудани онҳо монеа гардад.

6. Дар ҳолати берун кардан ба шахсони дахлдор пеш аз баромадан ё баъди баромадан имконияти муносиб барои ҳаллу фасл намудани ҳама гуна даъвоҳои вобаста ба музди кор ё дигар маблағҳое, ки бояд ба онҳо пардохта шаванд ва дилхоҳ уҳдадориҳои ба иҷро нарасида, дода мешавад.

7. Бе зиён расондан ба иҷроӣ қарор оид ба берун кардан, муҳоҷири меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ, ки қарори мазкур нисбати ӯ паҳн мегардад, метавонад ғайри давлати аслиаш барои ворид шудан ба давлати дигар, ғайри давлати аслиаш иҷозат пурсад.

8. Дар ҳолати берун кардани муҳоҷири меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ онҳо хароҷоти вобаста ба берункуниро ба дӯши худ намегиранд. Ба шахси дахлдор мумкин аст талабот оид ба пардохти хароҷоти сафараш пешниҳод гардад.

9. Чораи берун кардан аз давлати кори кироя ба ҳамаи ҳуқуқҳои муҳоҷири меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ, ки мувофиқи қонунҳои ин давлат ба даст овардаанд, аз ҷумла ҳуқуқи гирифтани музди кор ва маблағҳое, ки бояд ба ӯ пардохта шаванд, зиёне намерасонад.

Моддаи 23

Муҳоҷири меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар ҳолати вайрон шудани ҳуқуқҳои ҳамин Конвенсия эътирофкарда, ҳуқуқ доранд, ки аз муассисаҳои консулӣ ё дипломатии давлати аслии худ ё давлате, ки манфиатҳои ин давлатро намояндагӣ мекунад, ҳимоя ва кӯмак гиранд. Махсусан шахси дахлдор ҳангоми берункунии бидуни таъхир оид ба ин ҳуқуқ огоҳ карда шуда, ҳуқумати давлате, ки шахс аз ҳудуди он берун карда мешавад, барои ба амал баровардани ин ҳуқуқ мусоидат менамояд.

Моддаи 24

Ҳар кадом муҳоҷири меҳнатӣ ва ҳар кадом аъзои оилаи муҳоҷири меҳнатӣ дар ҳама ҷо ҳуқуқ доранд, ки субъекти ҳуқуқӣ будани онҳо эътироф карда шавад.

Моддаи 25

1. Муҳоҷирони меҳнатӣ аз муомилаи на камтар мусоидаткунандае истифода мебаранд, ки нисбат ба шахрвандони давлати кори кироя дар масъалаҳои подошдиҳӣ ва:

а) дигар шароитҳои кор, яъне: вақти изофакорӣ, вақти корӣ, истироҳати харҳафтаина, рухсатиҳои пардохтшаванда, бехатарӣ, ҳифзи саломатӣ, қатъи муносибатҳои байниҳамдигарии меҳнатӣ ва ҳама гуна шароити дигари меҳнат, ки мувофиқи қонунҳои миллӣ ва амалия ин мафҳум паҳн мегардад;

б) шароитҳои дигари шуғл, махсусан: ҳадди аққали синни шуғл, маҳдудияти кори хонагӣ ва дигар масъалаҳое, ки мувофиқи қонунҳои миллӣ ва амалия шароити шуғл ба ҳисоб мераванд.

2. Дар шартномаҳои кирои хусусӣ рад намудани принципи муомилаи баробар ё созгор, ки дар банди 1 ҳамин модда зикр ёфтааст, ғайриқонунӣ мебошад.

3. Давлатҳо – иштирокчиён тамоми тадбирҳои лозимаро меандешанд, то шароитеро муҳаё созанд, ки муҳочирони меҳнатӣ аз ҳеҷ як ҳуқуқи аз принципи мазкур бароянда аз рӯи ягон навъи раднамоӣ дар мақоми иқомат ё шуғл маҳрум нашаванд. Махсусан, корфармоён аз ягон уҳдадорихои ҳуқуқӣ ё шартномавӣ озод нашуда, уҳдадорихои онҳо ба ҳеҷ вачҳ бинобар чунин раднамоӣ маҳдуд намегардад.

Моддаи 26

1. Давлатҳои иштироккунанда ҳуқуқҳои зерини муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳоро эътироф мекунанд:

а) иштирок дар маҷлисҳо ва чорабиниҳои иттифоқҳои касаба ва ҳама гуна иттиҳодияҳои дигар, ки мувофиқи қонун бо мақсади ҳимояи манфиатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва дигар манфиатҳо таъсис дода шудаанд, бо шarti итоат кардан танҳо ба қоидаҳои ташкилоти дахлдор;

б) озодона дохил шудан ба ҳама гуна иттифоқҳои касаба ва ҳар навъи иттиҳодияҳои дар боло номбаршуда, бо шarti итоат кардан танҳо ба қоидаҳои ташкилоти дахлдор;

с) барои ёрӣ ва дастгирӣ муроҷиат кардан ба ҳама гуна иттифоқи касаба ва ҳар навъи иттиҳодияи дар боло номбаршуда.

2. Барои амалӣ намудани ин ҳуқуқҳо ҳеҷ гуна маҳдудият гузоштан мумкин нест, ба ғайр аз маҳдудиятҳое, ки қонун пешбинӣ намудааст ва дар ҷомеаи демократӣ барои таъмини манфиатҳои амнияти миллӣ, тартиботи ҷамъиятӣ ё ҳимояи ҳуқуқу озодиҳои шахсони дигар зарур мебошанд.

Моддаи 27

1. Он чи ки марбут ба таъминоти иҷтимоӣ аст, муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар давлати кори кирои аз ҳуқуқҳо баробари шаҳрвандони он ба дараҷае, ки онҳо талаботи пешбининамудаи қонунгузори татбиқшавандаи ин давлат ва шартномаҳои татбиқшавандаи дучониба ё бисёрҷонибаро иҷро менамоянд, истифода мебаранд. Мақомоти салоҳиятдори давлати асли ва давлати кори кирои метавонанд ҳар вақт расмиёти заруриро барои муайян намудани шароитҳои татбиқи ин меъёр муқаррар созанд.

2. Дар мавридҳое, ки қонунгузори татбиқшаванда барои муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқ ба кӯмакпулиро пешбинӣ накунад, давлатҳои дахлдор дар асоси муомилаи баробар бо шаҳрвандони худ имконияти ба шахсони манфиатдор ҷуброн кардани маблағҳои

аъзоҳаққиеро, ки онҳо дар робита бо ин кӯмакпулӣ додаанд, баррасӣ мекунанд.

Моддаи 28

Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо баробари шахрвандони давлати дахлдор барои гирифтани ҳама гуна ёрии тиббӣ, ки барои нигоҳдории ҳаёт ё пешгирии зиёни ислоҳнопазири ба саломатии онҳо таҳдидкунанда бениҳоят зарур аст, ҳуқуқ доранд. Ба онҳо рад намудани расондани чунин ёрии таъҷилии тиббиро бинобар ягон тағйироте дар мақоми иқомат ё шуғл мумкин нест.

Моддаи 29

Ҳар як кӯдаки муҳочирони меҳнатӣ барои гирифтани ном, сабти таваллуд ва шахрвандӣ ҳуқуқ дорад.

Моддаи 30

Ҳар як кӯдаки муҳочирони меҳнатӣ баробари шахрвандони давлати дахлдор ҳуқуқ ба таҳсил дорад. Ба муассисаҳои томактабии таълимии давлатӣ ё мактабҳо рафтани онҳо набояд ба сабаби мавҷуд набудани мақоми доимӣ, аз ҷумла иқомат ё шуғли яке аз волидон, ё ба сабаби набудани мақоми доимӣ, аз ҷумла иқомати чунин кӯдак дар давлати кори кироя рад ё маҳдуд карда карда шавад.

Моддаи 31

1. Давлатҳои иштироккунанда чунин шароитеро таъмин месозанд, ки ба фарҳанги махсуси муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо эҳтиром гузошта шавад ва ба онҳо барои нигоҳ доштани робитаҳои фарҳангӣ бо давлати аслиашон монеа эҷод нагардад.
2. Давлатҳои иштироккунанда метавонанд бо мақсадҳои кӯмак расондан ва мусоидат намудан ба кӯшишҳо дар ин самт тадбирҳои лозимиро андешанд.

Моддаи 32

Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо бо анҷом ёфтани буди бошашон дар давлати кори кироя ҳуқуқ доранд, ки маблағу пасандозҳои худро интиқол диҳанд ва мувофиқи қонунгузори татбиқшавандаи давлати дахлдор молу мулк ва ашёи шахсии худро берун баранд.

Моддаи 33

Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқ доранд аз давлати асли, давлати кори кироя ё давлати транзит вобаста ба шароит иттилоотеро дастрас созанд, ки ба инҳо тааллуқ дорад:

- а) ҳуқуқҳои онҳо, ки аз ҳамин Конвенсия бармеоянд;
- б) шароити буди бош, ҳуқуқи вазифаҳои онҳо мувофиқи қонун ва амалияи давлатҳои дахлдор ва дигар масъалаҳои ба ин монанд, ки ба

онҳо имконият медиҳанд, то расмиёти маъмурӣ ва ғайраро дар ин давлат риоя созанд.

2. Давлатҳои иштироккунанда тамоми тадбирҳои, ки мувофиқи мақсад мешуморанд, барои паҳн намудани маълумоти мазкур ё таъмини пешниҳоди он аз ҷониби кироиягон, иттифоқҳои касба ё мақомату муассисаҳои дигари дахлдор меандешанд. Дар мавридҳои зарурӣ онҳо бо дигар давлатҳои манфиатдор ҳамкорӣ менамоянд.

3. Чунин маълумоти қомилан мувофиқ ба муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо бо хоҳиши онҳо ройгон ва ба қадри имкон бо забоне, ки онҳо фаҳмида метавонанд, пешниҳод мешавад.

Моддаи 34

Ҳеҷ як муқаррароти ин қисми Конвенсия муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо аз уҳдадорӣ риоя намудани қонунҳо ва қоидаҳои ҳар кадом давлатҳои транзит ва давлати қори қироия ё аз уҳдадорӣ эҳтиром намудани фарҳанги махсуси аҳолии чунин давлатҳо озод намесозад.

Моддаи 35

Ҳеҷ як чиз дар ин қисми Конвенсия набояд чун дарназардорандаи муқаррарсозии мақоми доимӣ барои муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо, ки ҳуҷҷат ё мақоми доимӣ надоранд, ё ягон ҳуқуқе барои гирифтани чунин мақоми доимӣ, тафсир карда шавад, ҳамчунин набояд барои иҷрои тадбирҳои, ки ба фароҳам овардани шароити оқилона ва одилона ба муҳоҷирати байналмилалӣ тибқи муқаррароти қисми VI ҳамин Конвенсия нигаронида шудаанд, монеъ гардад.

ҚИСМИ IV

Дигар ҳуқуқҳои муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки дорои ҳуҷҷат ё мақоми доимӣ мебошанд

Моддаи 36

Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки дорои ҳуҷҷат ё мақоми доимӣ дар давлати қори қироия мебошанд, ба ғайр аз ҳуқуқҳои, ки дар қисми III муқаррар шудаанд, аз ҳуқуқҳои истифода мебаранд, ки дар ин қисми Конвенсия муқаррар гардидаанд.

Моддаи 37

Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқ доранд ҳанӯз то сафар қардан ё дери дер ҳангоми ворид шудан ба давлати қори қироия аз тарафи давлати аслий ё давлати қори қироия вобаста ба ҳолати мушаххас дар бораи тамоми шароитҳои иҷозати онҳо, махсусан оид ба шароитҳои буду бош ва фаъолияти муздноке, ки онҳо метавонанд машғул шаванд, инчунин доир ба талаботе, ки онҳо бояд дар давлати қори қироия

намоянд ва мақомоте, ки онҳо бояд бо мақсади ягон навъи тағйирёбии ин шароитҳо мурочиат кунанд, пурра огоҳ карда шаванд.

Моддаи 38

1. Давлатҳои кори кироя тамоми кӯшишро ба харҷ медиҳанд, ки вобаста ба ҳолати мушаххас ба муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо иҷозат диҳанд, ки бе расонидани зиён ба иҷозатномаи буду бош ё кор, муваққатан ғоиб бошанд. Дар ин ҳолат давлатҳои кори кироя эҳтиёҷот ва ухдадорихои хосаи муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳоро, махсусан дар давлатҳои аслий, ба эътибор мегиранд.

2. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқ доранд, ки дар бораи шароитҳои додани иҷозатнома барои муваққатан ғоиб будан, пурра маълумот дошта бошанд.

Моддаи 39

1. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо аз ҳуқуқҳои озодона рафту омад кардан дар қаламрави давлати кори кироя ва интиҳоби озодонаи ҷои истиқомат дар он истифода мебаранд.

2. Он чи дар банди 1 ҳамин модда зикр ёфтааст, мавриди ҳеҷ гуна маҳдудкунӣ қарор намегирад, ба ғайр аз маҳдудиятҳои, ки қонун пешбинӣ карда барои ҳифзи амнияти миллӣ, тартиботи ҷамъиятӣ, саломатӣ ё ахлоқи аҳоли ё ҳуқуқи озодиҳои шахсони дигар заруранд ва бо ҳуқуқҳои дигари дар ин Конвенсия эътирофшуда, созгор мебошанд.

Моддаи 40

1. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқ доранд бо мақсади таъмин ва ҳифз намудани манфиатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва дигар манфиатҳо дар давлатҳои кори кироя иттиҳодияҳо ва иттифоқҳои касаба таъсис диҳанд.

2. Истифода аз ин ҳуқуқ мавриди ҳеҷ гуна маҳдудият қарор намегирад, ба ғайр аз маҳдудиятҳои, ки дар қонун пешбинӣ шудаанд ва дар ҷомеаи демократӣ барои манфиатҳои амнияти миллӣ, тартиботи ҷамъиятӣ (*ordre public*) ва ҳимояи ҳуқуқи озодиҳои шахсони дигар зарур мебошанд.

Моддаи 41

1. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқ доранд, ки дар ҳаёти ҷамъиятии давлати буду бошашон иштирок намоянд, дар ин давлат мувофиқи қонунгузориҳои он интиҳоб кунанд ва интиҳоб шаванд.

2. Ба давлатҳое, ки муқаррароти мазкур дахл дорад, аз рӯи зарурат ва мувофиқи қонунгузориҳои худ барои амалишавии ин ҳуқуқ мусоидат мекунанд.

Моддаи 42

1. Давлатҳои иштироккунанда масъалаи созмон додани расмиёт ё муассисаҳоеро, ки тавассути онҳо чи дар давлати аслий ва чи дар давлати

кори кироя эҳтиёҷоти махсус, орзуву омол ва уҳдадорихои муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо мумкин аст ба эътибор гирифта шаванд, баррасӣ намуда, дар ҳолатҳои дахлдор имкониятеро пешбинӣ меkunанд, ки муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар ин муассисаҳо намояндагони ба таври озод интихобнамудаи худро дошта бошанд.

2. Давлатҳои кори кироя мувофиқи қонунгузориҳои миллии худ ба он мусоидат менамоянд, ки ҳангоми қабули қарорҳои марбут ба зист ва идоракунии ҷамъиятҳои маҳаллӣ бо муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо машварат карда шавад ё онҳо дар қабули чунин қарорҳо иштирок намоянд.

3. Муҳочирони меҳнатӣ метавонанд дар давлати кори кироя аз ҳуқуқҳои сиёсӣ истифода баранд, агар ин давлат дар ба амал баровардани соҳибхитиярии худ ба онҳо чунин ҳуқуқҳоро пешниҳод намояд.

Моддаи 43

1. Муҳочирони меҳнатӣ ба мисли шаҳрвандони давлати кори кироя аз низоми баробар истифода мебаранд, аз ҷумла:

а) дастрасӣ ба муассисаҳои таълимӣ ва хизматрасониҳо мувофиқи шароитҳои қабул ва қоидаҳои дигари нисбати муассиса ва хизматрасониҳои дахлдор амалкунанда;

б) дастрасӣ ба ҳадамоти раҳнамоии касбӣ ва кортаъминкунӣ;

с) дастрасӣ ба муассисаҳои тайёрии касбӣ ва бозомӯзӣ;

д) таъмин бо манзил, аз ҷумла манзиле, ки аз рӯи барномаҳои таъминоти иҷтимоӣ ва ҳимоя аз истисмор тавассути пардохти иҷорапулӣ барои манзил, пешниҳод мегардад;

е) дастрасӣ ба хизматрасониҳои иҷтимоӣ ва тиббӣ бо шартҳои риоя намудани талаботе, ки барои иштирок дар барномаҳои дахлдор пешниҳод карда мешавад;

ф) дастрасӣ ба кооперативҳо ва муассисаҳои худидора, ки тағйири мақоми онҳоро ҳамчун муҳочир дар назар надорад, бо шартҳои риоя намудани муқаррарот ва қоидаҳои кооператив ва муассисаҳои дахлдор;

г) дастрасӣ ба ҳаёти фарҳангӣ ва иштирок дар он.

2. Давлатҳои иштироккунанда барои таъмини баробарии ҳақиқии вазъ шароит фароҳам меоранд, то ки муҳочирони меҳнатӣ аз ҳуқуқҳои, ки дар банди 1 ҳамин модда зикр ёфтаанд, дар ҳама ҳолатҳо, вақте ки шароити аз тарафи давлати кори кироя муқарраргардидаи буду боши онҳо ба талаботи лозим ҷавобгӯ бошад, истифода бурда тавонанд.

3. Давлатҳои кори кироя ба кироягири муҳочирони меҳнатӣ дар фароҳам овардани шароити манзилӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ барои онҳо монеа эҷод намесозанд. Дар асоси моддаи 70 ҳамин Конвенсия давлати кори кироя метавонад фароҳам овардани чунин шароитро бо талаботе вобаста созад, ки онҳо одатан дар ин давлат истифода бурда мешаванд.

Моддаи 44

1. Давлатҳои иштироккунанда бо эътирофи он, ки оила ҷузъи табиӣ ва асосии ҷамъият буда, барои ҳимоя гардидан аз тарафи ҷамъият ва давлат ҳуқуқ дорад, барои таъмини ҳимояи ягонагии оилаи муҳоҷирони меҳнатӣ тадбирҳои лозимиро меандешанд.

2. Давлатҳои иштироккунанда бо мақсади мусоидат намудан ба пайвастании муҳоҷирони меҳнатӣ бо ҳамсарони худ ё шахсоне, ки бо муҳоҷири меҳнатӣ дар муносибатҳои мебошанд, ки тибқи ҳуқуқи татбиқёбанда мумкин аст ба никоҳ баробар доништа шаванд, инчунин бо фарзандони ноболиғашон, ки никоҳ надоранд, тадбирҳоро ба амал мебароранд, ки онҳо зарур мешуморанд ва ба доираи салоҳияташон дохил мешаванд.

3. Давлатҳои кори кироя бо дарназардошти андешаи инсондӯстӣ масъалаи фароҳам овардан низоми баробарро ба дигар аъзои оилаи муҳоҷирони меҳнатӣ мувофиқи муқаррароти банди 2-и ҳамин модда ба тариқи мусбат баррасӣ мекунанд.

Моддаи 45

1. Аъзои оилаи муҳоҷирони меҳнатӣ дар давлати кори кироя аз низоми баробар бо шаҳрвандони ин давлат истифода мебаранд, дар иртибот бо:

а) дастрасӣ ба муассисаҳои таълимӣ ва хизматрасониҳо мувофиқи шароитҳои қабул ва қоидаҳои дигаре, ки нисбати ин муассисаҳо ва хизматрасониҳои дахлдор амал мекунанд;

б) дастрасӣ ба муассиса ва идораҳои тайёрӣ ва роҳнамоии касбӣ бо шарт ба иҷро расондани талабот оид ба иштирок;

с) дастрасӣ ба хизматрасонии иҷтимоӣ ва тиббӣ бо шарт ба риоя намудани талаботе, ки нисбат ба иштирок дар барномаҳои дахлдор пеш гузошта мешаванд;

д) дастрасӣ ба ҳаёти фарҳангӣ ва иштирок дар он.

2. Давлатҳои кори кироя дар ҳоле, ки бамаврид доништа шаванд, дар ҳамкорӣ бо давлати аслии сиёсатеро пеш мебаранд, ки ба ҷалб кардани фарзандони муҳоҷирони меҳнатӣ дар низоми таълими мактабии маҳаллӣ махсусан таълими забони маҳаллӣ, ба онҳо равона шудааст.

3. Давлатҳои кори кироя кӯшиш мекунанд, ки барои ба фарзандони муҳоҷирони меҳнатӣ таълим додани забони модариашон ва шинос намудани онҳо бо фарҳанги аслии (модарӣ) мусоидат намоянд, давлатҳои аслии бошад дар ин бобат вақте ки зарурат пеш ояд, ҳамкорӣ мекунанд.

4. Давлатҳои кори кироя метавонанд барномаҳои махсуси таълимиро ба забони модарии фарзандони муҳоҷирони меҳнатӣ ва дар мавриди зарурат ҳамкорӣ бо давлати аслии ташкил намоянд.

Моддаи 46

Муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо бо дарназардошти қонунгузори татбиқшавандаи давлатҳои дахлдор, инчунин созишномаҳои байналмилалӣ ва уҳдадорихои давлатҳои дахлдор оид ба ин масъала, ки аз иштирок дар иттиҳодияҳои гумрукӣ бармеоянд, барои содироту воридоти амволи шахсӣ, ашёҳои таъиноти маишӣ, инчунин

ашёҳое, ки барои амалӣ намудани фаъолияти музднок заруранд ва барои онҳо дар давлати кори кироя иҷозат дода мешавад, аз бочу хироч озод карда мешаванд, аз ҷумла:

- a) хангоми баромадан аз давлати аслий ё давлате, ки одатан истиқомат мекунанд;
- b) хангоми бори аввал иҷозат гирифтани ба давлати кори кироя;
- c) хангоми пурра баромадан аз давлати кори кироя;
- d) хангоми пурра бозгаштан ба давлати аслий ё давлате, ки одатан истиқомат мекунанд.

Моддаи 47

1. Муҳочирони меҳнатӣ ҳуқуқ доранд, ки маблағҳои бадастоварда ва пасандозҳои худро, аз ҷумла маблағҳое, ки барои нигоҳ доштани оилаи онҳо заруранд, аз давлати кори кироя ба давлати аслий ё ҳар кадом давлати дигар интиқол диҳанд. Чунин интиқол бояд мувофиқи расмиёти муқаррарнамудаи қонунгузори татбиқшавандаи давлати дахлдор ва созишномаҳои байналмилалӣ татбиқшаванда ба амал бароварда шаванд.
2. Давлатҳои дахлдор барои осон намудани чунин интиқолҳо тадбирҳои лозимаро меандешанд.

Моддаи 48

1. Бе расондани зиён ба созишномаҳои татбиқшаванда оид ба бартараф намудани андозбандии дукарата, муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар хусуси музди кор дар давлати кори кироя:
 - a) бо ҳама гуна андоз, бочу хирочҳои новобаста аз хусусияташон, ки аз андоз, бочу хирочи дар ҳолатҳои шабеҳ барои шахрвандони худашон муқарраршуда баландтар ё вазнинтар мебошад, андозбандӣ карда намешаванд;
 - b) барои сабуки додан ё озод кардан аз ҳама гуна андозҳои новобаста аз хусусияташон, ба ҳама гуна тахфифҳои андозӣ, ки ба шахрвандон дар ҳолатҳои шабеҳ, аз ҷумла тахфифҳои андозӣ ба шахсони дар таъминоти онҳо буда - аъзои оилаҳои онҳо пешниҳод мегардад, ҳуқуқ доранд.
2. Давлатҳои иштироккунанда андешидани тадбирҳои лозимаро бо мақсади бартараф намудани андозбандии дукарата аз музди кор ва пасандозҳои муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо таъмин месозанд.

Моддаи 49

1. Агар мувофиқи қонунгузори миллий барои истиқомат ва кори кироя иҷозати алоҳида пешбинӣ шуда бошад, давлатҳои кори кироя ба муҳочирони меҳнатӣ иҷозати истиқоматро то ҳадди имкон барои даврае медиҳанд, ки ба муҳлати ба онҳо додашудаи амали иҷозатномаи машғул шудан ба кори музднок баробар бошад.
2. Муҳочирони меҳнатие, ки ба онҳо дар давлати кори кироя озодона интиҳоб кардани навъи фаъолияти музднок иҷозат дода мешавад, танҳо ба сабаби қатъ гардидани фаъолияти музднокашон то гузаштани

муҳлати амали иҷозатномаи кор ё иҷозатномаҳои шабеҳи онҳо, мақоми доимӣ ё иҷозатномаи истиқоматро гумкарда ба ҳисоб намераванд.

3. Бо мақсади ба муҳочирони меҳнатии дар банди 2-и ҳамин модда зикрѐфта пешниҳод кардани вақти кофӣ барои ҷустуҷӯи навъи дигари фаъолияти музднок, то ҳадди имкон иҷозатномаи истиқомати онҳо дар давоми давраи мувофиқ ба муҳлате, ки тӯли он мумкин аст онҳо ба гирифтани кӯмакпулӣ барои бекорӣ ҳуқуқ дошта бошанд, бекор карда намешавад.

Моддаи 50

1. Ҳангоми вафоти муҳочирони меҳнатӣ ё бекор шудани никоҳ, давлати кори кироя масъалаи ба аъзои оилаи ин муҳочирони меҳнатӣ, ки дар ин давлат дар асоси пайвастании оила истиқомат доранд, пешниҳод намудани иҷозатномаи истиқоматро мусбат баррасӣ мекунад; давлати кори кироя муҳлате, ки дар давоми он дар ин давлат онҳо аллакай зиндагӣ кардаанд, ба эътибор мегирад.

2. Ба аъзои оила, ки барояшон додани чунин иҷозатнома рад карда шудааст, то баромадан аз ин давлат муҳлати вақти оқилона дода мешавад, то онҳо тавонанд корҳои худро дар давлати кори кироя ба сомон расонанд.

3. Муқаррароти бандҳои 1 ва 2-и ҳамин модда набояд ҳамчун маҳдудкунандаи ягон хел ҳуқуқ барои истиқомат ё кор, ки бо дигар асосҳо ба чунин аъзои оила аз рӯи қонунгузори давлати кори кироя ё аз рӯи шартномаҳои дуҷониба ё бисёрҷонибаи нисбат ба ин давлат татбиқшаванда пешниҳод шудааст, маънидод карда шавад.

Моддаи 51

Муҳочирони меҳнатие, ки дар давлати кори кироя барояшон иҷозати озодона барои худ интиҳоб кардани фаъолияти музднок дода нашудааст, мақоми қонунӣ надошта ба ҳисоб намераванд ва иҷозатномаи истиқомати онҳо фақат ба сабаби қатъ ѐфтани фаъолияти музднокашон то гузаштани муҳлати амали иҷозатномаи кор эътибори худро гум намекунад, ба истиснои ҳолатҳое, ки агар дар иҷозатномаи истиқомат, фаъолияти муздноки мушаххас алоҳида пешакӣ қайд шуда бошад ва онҳо барои машғул шудан ба он роҳ дода шуда бошанд. Чунин муҳочирони меҳнатӣ дар давоми муҳлати боқимондаи амали иҷозатномаи корашон барои ҷустуҷӯи кори дигари кироя, иштирок дар барномаҳои корҳои ҷамъиятӣ ва азнавтайёркунӣ, бо дарназардошти шароит ё маҳдудиятҳое, ки дар иҷозатномаи кор пешакӣ муайян шудаанд, ҳуқуқ доранд.

Моддаи 52

1. Муҳочирони меҳнатӣ ҳуқуқ доранд дар давлати кори кироя бо дарназардошти маҳдудият ва шартҳои дар зер баёнѐфта фаъолияти муздноки худро озодона интиҳоб кунанд.

2. Давлати кори кироя нисбат ба ҳар як муҳочирони меҳнатӣ метавонад:

а) барои дараҷаҳои кори кироя, вазифаҳо, навъи машғулият ё фаъолият хангоми ба манфиатҳои ин давлат зарур будан ва дар қонунгузориҳои миллӣ пешбинӣ гардидан, маҳдудият муқаррар намояд;

б) озодона интиҳоб кардани фаъолияти музднокро мувофиқи қонунгузориҳои худ, ки ба эътирофи таҳассуси касбии берун аз ҳудуди он гирифта дахл дорад, маҳдуд созад. Бо вучуди ин давлатҳои иштироккунандаи дахлдор кӯшиш мекунанд, ки эътироф гардидани чунин таҳассусро таъмин намоянд.

3. Нисбат ба муҳочирони меҳнатие, ки иҷозатномаи аз рӯи муҳлат маҳдуди корро гирифтаанд, давлати кори кироя метавонад инчунин:

а) ҳуқуқи озодона интиҳоб кардани фаъолияти музднокро худро пешниҳод созад, ба шарте, ки муҳочирони меҳнатӣ дар қаламрави он бо мақсади фаъолияти музднок дар давоми муҳлати дар қонунгузориҳои миллии он пешбинишуда, ки набояд аз ду сол бештар бошад, қонунӣ зиндагӣ карда бошад;

б) бо мақсади амалӣ намудани сиёсат оид ба пешниҳоди афзалият ба шахрвандони худ ё шахсони бо онҳо бо ин мақсад омешишфта (ассимилятсияшуда), аз рӯи амали қонунгузорӣ ё созишномаҳои дуҷониба ё бисёрҷониба дастрасии муҳочирони меҳнатиро ба фаъолияти музднок маҳдуд созад. Ҳама гуна чунин маҳдудият нисбат ба муҳочирони меҳнатӣ, ки дар ҳудуди он бо мақсади фаъолияти музднок тайи муддати дар қонунгузориҳои миллӣ пешбинигардида, ки набояд аз панҷ сол бештар бошад, қонунӣ зиндагӣ мекунад, татбиқнопазир аст.

4. Давлатҳои кори кироя шартҳои муқаррар менамоянд, ки мувофиқи онҳо муҳочирони меҳнатии барои кори кироя ба кишвар иҷозатдодашуда метавонад барои интиҳоби озодонаи кор иҷозатнома гирад. Даврае, ки тӯли он муҳочирони меҳнатӣ қонунӣ дар давлати кори кироя қарор дошт, ба назар гирифта мешавад.

Моддаи 53

1. Ба аъзои оилаи муҳочирони меҳнатие, ки худ дорои иҷозатномаи истиқомат ё руҳсатномаи ворид шудан ба кишвар, ки муҳлаташ номаҳдуд ё худ ба худ таҷдидшаванда аст, интиҳоби озоди фаъолияти музднок бо ҳамон шартҳои, ки ба муҳочирони меҳнатии мазкур мувофиқи моддаи 52-и ҳамин Конвенсия татбиқ мешаванд, иҷозат дода мешавад.

2. Нисбат ба аъзои оилаи муҳочирони меҳнатӣ, ки барояшон озодона интиҳоб кардани фаъолияти музднок иҷозат дода нашудааст, Давлатҳои иштироккунанда ба онҳо барои гирифтани иҷозатномаи машғул шудан ба фаъолияти музднок нисбат ба он коргароне, ки барои ворид шудан ба давлати кори кироя бо дарназардошти созишномаҳои татбиқшавандаи дуҷониба ва бисёрҷониба руҳсат гирифтани меҳондор, масъалаи пешниҳод кардани афзалиятро баррасӣ менамоянд.

Моддаи 54

1. Бе расонидани зиён ба шароитҳои, ки ба онҳо иҷозатномаи истиқомат ё иҷозатномаи кор, инчунин ҳуқуқҳои дар моддаҳои 25 ва 27-и ҳамин

Конвенсия пешбинишуда пешниҳод намудаанд, ба муҳочирони меҳнатӣ низоми баробар бо шахрвандони давлати кори кироя пешниҳод мегардад, аз ҷумла:

- a) ҳимояи зидди аз корозодкунӣ;
- b) кӯмакпулӣ барои бекорӣ;
- c) дастрасӣ ба барномаҳои корҳои ҷамъиятӣ, ки бо мақсади мубориза бар зидди бекорӣ гузаронида мешаванд;
- d) дастрасӣ ба дигар кори кироя дар ҳолати аз даст додани кор ё қатъ гардидани навъи дигари фаъолияти музднок бо риояи муқаррароти моддаи 52-и ин Конвенсия.

2. Агар муҳочирони меҳнатӣ изҳор намояд, ки шартҳои созишномаи меҳнатии ӯ аз тарафи кироягир вайрон шудаанд, ҳуқуқ дорад ба мақомоти салоҳиятдори давлати кори кироя мувофиқи шартҳои, ки дар банди 1-и моддаи 18-и ин Конвенсия зикр ёфтааст, бо парвандаи худ муроҷиат кунад.

Моддаи 55

Муҳочирони меҳнатие, ки барояшон иҷозатномаи машғул шудан ба ягон фаъолияти музднок дода шудааст, бо дарназардошти шароити додани чунин иҷозатнома, ба муносибати баробар бо шахрвандони давлати кори кироя барои ба амал баровардани ин фаъолияти музднок, ҳуқуқ доранд.

Моддаи 56

1. Муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳоро, ки ҳамин қисми Конвенсия нисбат ба онҳо паҳн мешавад, аз давлати кори кироя берун кардан мумкин нест, магар аз рӯи ҳолатҳои, ки дар қонунгузориҳои миллии ин давлат пешбинӣ шудаанд ва бо риояи кафолатҳои, ки дар қисми III пешбинӣ гардидаанд.

2. Истифодаи бурдани берун карда шудан бо мақсади маҳрум кардани муҳочирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ аз ҳуқуқҳои, ки ба онҳо тавассути иҷозатномаи истиқомат ва иҷозатномаи кор пешниҳод шудааст, мумкин нест.

3. Ҳангоми баррасии масъалаи берун кардани муҳочирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ, бояд андешаҳои инсондӯстӣ, инчунин муҳлати истиқомати шахси мазкур дар давлати кори кироя ба назар гирифта шавад.

ҚИСМИ V

Муқаррароте, ки ба категорияи мушаххаси муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо татбиқ мешаванд

Моддаи 57

Категорияҳои мушаххаси муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаҳои онҳо, ки дар ҳамин қисми Конвенсия зикр ёфтаанд ва дорои ҳуҷҷат ё мақоми доимӣ мебошанд, аз ҳуқуқҳои дар қисми III дарҷгардида ва ба

истиснои тағйироти дар зер баёнёфта аз ҳуқуқҳои дар қисми қисми IV дарҷгардида истифода мебаранд.

Моддаи 58

1. Коргарони наздисарҳадӣ, ки таърифашон дар банди 2 (а) моддаи 2 Конвенсияи мазкур дода мешавад, аз ҳуқуқҳои истифода мебаранд, ки дар қисми IV пешбини шудаанд ва ин ҳуқуқҳо нисбати онҳо мумкин аст ба сабаби будубош ва қорашон дар қаламрави давлати қори қироя ва бо назардошти он, ки онҳо дар ин давлат ҷои истиқомати муқаррариро надоранд, татбиқ карда шаванд.

2. Давлатҳои қори қироя масъалаи пешниҳод намудани ҳуқуқи озодона интихоб кардани фаъолияти музднокро ба коргарони наздисарҳадӣ баъди гузаштани муҳлати муайяни вақт, хайрхоҳона баррасӣ мекунанд. Пешниҳоди чунин ҳуқуқ ба мақоми коргари наздисарҳадӣ будани онҳо даҳолат намекунад.

Моддаи 59

1. Коргарони мавсимӣ, ки таърифашон дар банди 2 б) моддаи 2-и ҳамин Конвенсия дода шудааст, аз ҳамаи ҳуқуқҳои дар қисми IV пешбинишуда истифода мебаранд ва ин ҳуқуқҳо нисбати онҳо бо сабаби ҳузур доштан ва қор қарданашон дар ҳудуди давлати қори қироя ва мувофиқ будан бо мақоми онҳо дар ин давлат ҳамчун коргарони мавсимӣ, яъне бо дарназардошти он ки онҳо дар ин давлат фақат як қисми сол ҳузур доранд, татбиқ карда мешавад.

2. Давлати қори қироя бо дарназардошти банди 1-и ҳамин модда масъалаи ба коргарони мавсимӣ, ки дар ҳудуди он муҳлати зиёд ба қироя гирифта шуда буданд, пешниҳод намудани имконияти машғул шудан ба навъи дигари фаъолияти музднокро баррасӣ намуда, нисбат ба коргарони дигаре, ки кӯшиш мекунанд дар асоси созишномаҳои дуҷониба ё бисёрҷонибаи татбиқшаванда барои ворид шудан ба ин давлат иҷозатнома гиранд, ба онҳо бартарӣ медиҳад.

Моддаи 60

Коргароне, ки қорашон ба рафту омад алоқаманд аст ва таърифашон дар банди 2 е) моддаи 2-и ҳамин Конвенсия оварда шудааст, аз ҳуқуқҳои дар қисми IV пешбинишуда истифода мебаранд ва ин ҳуқуқҳо мумкин аст нисбат ба онҳо ба сабаби ҳузур доштан ва қор қарданашон дар қаламрави давлати қори қироя пешниҳод карда шавад ва онҳо бо мақоми коргарони қорашон дар ин давлат ба рафту омад алоқаманд буда мувофиқ мебошад.

Моддаи 61

1. Коргарони дар лоиҳаҳо қорқунанда, ки таърифашон дар банди 2 (f) моддаи 2 Конвенсияи мазкур оварда мешавад ва аъзои оилаи онҳо дорои ҳуқуқҳои мебошанд, ки дар қисми IV ба истиснои бандҳои 1 (b) ва (c)- и моддаи 43; банди 1(d) моддаи 43, ки марбут ба додани манзил тибқи

барномаҳои таъмини иҷтимоӣ аст; банди 1 (b) моддаи 45 ва дар моддаҳои 52-55 пешбинӣ гардидаанд.

2. Агар коргари дар лоиҳа коркунанда изҳор кунад, ки шартҳои шартномаи меҳнати ӯ аз тарафи кироиягир вайрон шудааст, ӯ ҳуқуқ дорад, ки бо парвандаи худ ба мақомоти салоҳиятдори давлате, ки ин кироиягир таҳти тобеияти ҳуқуқи он қарор дорад, мувофиқи шартҳое, ки дар банди 1 моддаи 18-и ҳамин Конвенсия зикр ёфтаанд, муроҷиат намояд.

3. Ба шартҳои риоя шудани муқаррароте, ки нисбат ба давлатҳои дахлдори иштироккунандаи созишномаҳои дучониба ва бисёрҷониба амал мекунад, ин Давлатҳои иштироккунанда кӯшиш менамоянд, ки ба коргарони дар лоиҳаҳо коркунанда барои дар ҳимояи низоми таъмини иҷтимоии давлати аслии худ ё давлати истиқомати муқаррарӣ ҳангоми қарор дар лоиҳаҳо мондан, имконият диҳанд. Давлатҳои иштироккунандаи дахлдор бо мақсади пешгирӣ кардани ягон ҳел радкунии ҳуқуқҳо ё пардохтҳои дуқарата дар ин робита тадбирҳои дахлдорро меандешанд.

4. Бидуни расонидани зарар ба муқаррароти моддаи 47-и ҳамин Конвенсия, инчунин ба созишномаҳои мушаххаси дучониба ё бисёрҷониба давлатҳои иштироккунандаи дахлдор иҷозат медиҳанд, ки пардохти музди қори коргарони дар лоиҳаҳо коркунанда дар давлатҳои аслии ё давлати истиқомати муқаррарӣ ба амал бароварда шавад.

Моддаи 62

1. Коргарони кироияи мақсаднок, ки таърифашон дар банди 2 қ)-и моддаи 2 оварда мешавад, дорои ҳуқуқҳои мебошанд, ки ба муҳочирони меҳнатӣ тааллуқ дошта, дар қисми IV-и ҳамин Конвенсия пешбинӣ шудаанд, ба истиснои ҳуқуқҳои дар бандҳои 1 б) ва с)-и моддаи 43; банди 1 d)-и моддаи 43, ки пешниҳоди манзилро мувофиқи барномаҳои таъминоти иҷтимоӣ дарбар мегиранд; моддаи 52 ва банди 1 d)-и моддаи 54 пешбинигардида.

2. Аъзои оилаи коргари кироияи мақсаднок дорои ҳуқуқҳои мебошанд, ки ба аъзои оилаи муҳочирони меҳнатӣ дахл дошта, дар қисми IV-и ҳамин Конвенсия зикр ёфтаанд, ба истиснои муқаррароти модаи 53.

Моддаи 63

1. Муҳочирони меҳнати бидуни кироия коркунанда, ки таърифашон дар банди 2 h) моддаи 2-и ҳамин Конвенсия омадааст, аз ҳуқуқҳои дар қисми IV пешбинишуда истифода мебаранд, ба истиснои ҳуқуқҳои, ки танҳо ба коргарони шартномаи кироия дошта пешниҳод мешаванд.

2. Бе расонидани зарар ба моддаҳои 52 ва 79-и ҳамин Конвенсия, қатъ ёфтани фаъолияти иқтисодии муҳочирони меҳнати бидуни кироия коркунанда боиси қатъ гардидани иҷозатномаи истиқомат ё иҷозатномаи фаъолияти музднок дар давлати қори кироия, ки ба онҳо ё аъзои оилаи онҳо дода шудааст, намегардад, ба истиснои ҳолатҳое, ки агар иҷозатномаи истиқомат бевосита ба намуди муайяни фаъолияти музднок, ки барои иҷрои он коргарон роҳ дода шудаанд, вобаста бошад.

ҚИСМИ VI

Мусоидат намудан чихати фароҳам овардани шароити муътадил, одилона, инсондӯстона ва қонунӣ барои муҳочирати байналмилалии коргарон ва аъзои оилаи онҳо

Моддаи 64

1. Бидуни расонидани зарар ба моддаи 79-и ҳамин Конвенсия Давлатҳои иштироккунандаи манфиатдор дар ҳолатҳои дахлдор бо мақсади мусоидат намудан чихати фароҳам овардани шароити муътадил, одилона, инсондӯстона барои муҳочирати байналмилалии коргарон ва аъзои оилаи онҳо, бо ҳамдигар машварат ва ҳамкориҳо менамоянд.

2. Аз ин рӯ, таваччуҳи зарурӣ на танҳо ба эҳтиёҷот ва захираҳои меҳнатӣ, балки ба эҳтиёҷҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ ва дигар эҳтиёҷоти муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, инчунин ба оқибатҳои чунин муҳочират барои ҷомеаҳои дахлдор, дода мешавад.

Моддаи 65

1. Давлатҳои иштироккунанда бояд ҳадамоти дахлдор оид ба масъалаҳои ба муҳочирати байналмилалии коргарон ва аъзои оилаи онҳо дахлдошта дошта бошанд. Баробари дигар вазифаҳо ба доираи вазифаи онҳо дохил мешаванд:

а) таҳия ва амалӣ намудани сиёсате, ки ба чунин муҳочират дахл дорад;

б) мубодилаи иттилоот, машварат ва ҳамкориҳо бо ҳокимияти салоҳиятдори дигар Давлатҳои иштироккунанда, ки ин гуна муҳочират ба онҳо дахл дорад;

с) пешниҳоди иттилооти дахлдор, аз ҷумла, ба кирогирандагон, коргарон ва ташкилотҳои онҳо дар бораи сиёсат, қонуну қоидаҳое, ки ба муҳочират ва кироя дахл доранд, оид ба созишномаҳо дар бахши муҳочират, ки бо дигар давлатҳо баста шудаанд ва инчунин дигар масъалаҳои дахлдор;

д) пешниҳоди иттилоот ва расондани ёри зарурӣ ба муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, аз ҷумла оид ба иҷозатномаҳое, ки талаб карда мешаванд, расмиёту тартиботи ба сафар баромадан, рафту омад ва ворид шудан ба сарҳад, буду бош, фаъолияти музднок, баромадан ва бозгаштан, инчунин иттилоот оид ба шароити меҳнат, зист дар давлати кори кироя ва дигар қонуну қоидаҳои зарурии гумрук, асъор, андоз ва дигарҳо.

2. Давлатҳои иштироккунанда дар ҳолатҳои дахлдор барои пешниҳоди хизматрасониҳои дахлдори консулӣ ва дигар намуди хизматрасониҳо, ки барои қонунӣ намудани талаботи иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва дигар эҳтиёҷоти муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо заруранд, мусоидат мекунанд.

Моддаи 66

Ба шартӣ риоя шудани банди 2 ин модда ҳуқуқи пеш бурдани фаъолият бо мақсади ба киро гирифтани коргар дар давлати дигар фақат ба мақомоти зерин тааллуқ дорад:

а) хадамоти давлатӣ ё мақомоти давлате, ки дар он чунин фаъолият пеш бурда мешавад;

б) хадамоти давлатӣ ё мақомоти давлати кори кироя дар асоси созишномаи байни давлатҳои манфиатдор;

с) мақомоте, ки дар асоси созишномаи дуҷониба ё бисёрҷониба таъсис дода шудааст.

2. Ба муассисаҳои эҳтимолии кироягиранда ё шахсони аз номи онҳо амалкунанда низ ҳангоми мавҷуд будани ягон намуди иҷозатнома, ризоият ва зери назорати мақомоти Давлатҳои иштироккунандаи манфиатдор, ки мувофиқи қонунгузориҳои миллии ва амалияи ин давлатҳо таъсис дода шудаанд, мумкин аст барои пеш бурдани чунин фаъолият иҷозат дода шавад.

Моддаи 67

1. Давлатҳои иштироккунандаи манфиатдор дар ҳолатҳои дахлдор ҳангоми андешидани тадбирҳо оид ба бозгашти бонизоми муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ба давлати аслии, агар онҳо барои бозгаштан қарор қабул карда бошанд ё агар муҳлати иҷозатномаи истиқомат ё кор ба поён расида бошад ё агар онҳо дар давлати кори кироя бидуни мақоми доимӣ қарор дошта бошанд, ҳамкорӣ мекунанд.

2. Дар муносибат бо муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки мақоми доимӣ доранд, Давлатҳои иштироккунандаи манфиатдор дар мавридҳои лозима оид ба шароитҳои, ки байни ин давлатҳо мувофиқа шудааст, бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоиди иқтисодӣ барои ҷойгиркунӣ ва осон намудани мутобиқшавии (ҳамгирии) иҷтимоию фарҳангӣ дар давлати аслии, ҳамкорӣ мекунанд.

Моддаи 68

1. Давлатҳои иштироккунанда, аз ҷумла давлатҳои транзит чихати пешгирӣ ё барҳам додани рафту омад ё кироияи ғайриқонунӣ ё пинҳонии муҳочирони меҳнатӣ, ки мақоми доимӣ надоранд, ҳамкорӣ менамоянд. Тадбирҳои, ки бо ин мақсадҳо дар доираи салоҳияти ҳар як давлати манфиатдор андешида мешаванд, инҳоро дарбар мегиранд:

а) тадбирҳои дахлдоре, ки бар зидди паҳнсозии иттилооти гумроҳкунанда оид ба масъалаҳои эмигрантсия ва муҳочирати хориҷӣ;

б) тадбирҳо оид ба ошкор кардан ва роҳ надодани гузариши ғайриқонунӣ ё пинҳонии муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ва татбиқи муҷозоти самарабахш бар зидди шахсон, гурӯҳҳо ё сохторҳои, ки ба ташкил, баамалбарорӣ ё кӯмак расондан ба чунин гузаришҳо машғул мебошанд;

с) тадбирҳо оид ба қабули муҷозоти самарабахш нисбат ба шахсон, гурӯҳи ашхос ё сохторҳои, ки ба муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки мақоми доимӣ надоранд, зӯрварӣ, таҳдид ё тарсонданро ба кор мебаранд.

2. Давлатҳои кори кироя дар ҳудуди худ тамоми тадбирҳои дахлдор ва самарабахшро барои пешгирии кирои муҳоҷирони меҳнатӣ, ки мақоми доимӣ надоранд, меандешанд, аз ҷумла ҳангоми зарурат нисбат ба кироғирони чунин коргарон муҷозотро истифода менамоянд. Тадбирҳои мазкур набояд ба ҳуқуқҳои муҳоҷирони меҳнатӣ, ки аз ба киро гирифтани бармеоянд ва кироғирони онҳо зарар расонанд.

Моддаи 69

1. Давлатҳои иштироккорокчиён ҳангоми дар ҳудуди онҳо қарор доштани муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки мақоми доимӣ надоранд, тадбирҳои лозимаро барои роҳ надодан ба идомаи чунин ҳолат меандешанд.

2. Дар мавриде, ки Давлатҳои иштироккунандаи манфиатдор имконияти ба тартиб даровардани ҳолати чунин шахсонро мувофиқи қонунгузори татбиқшавандаи миллӣ ё созишномаҳои дучониба ё бисёрҷониба баррасӣ мекунанд, ҳолатҳои воридшавӣ, муҳлати буду боши онҳо дар давлати кори кироя ва дигар андешаҳои зарурӣ, махсусан андешаҳои, ки ба вазъи оилавии онҳо дахл доранд, ба таври дахлдор ба эътибор гирифта мешаванд.

Моддаи 70

Давлатҳои иштироккунанда тадбирҳои меандешанд, ки ба муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо мусоид буда, аз тадбирҳои нисбат ба шаҳрвандони худӣ андешидашаванда кам набошанд ва барои муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки мақоми доимӣ доранд, чунин шароити меҳнат ва зиндагиро таъмин созанд, ки ба меъёрҳои дахлдор, техникаи бехатарӣ, ҳифзи саломатӣ ва принципҳои шарафи инсонӣ ҷавобгӯӣ бошанд.

Моддаи 71

1. Давлатҳои иштироккунанда дар ҳолати зарурӣ барои ба давлати асли баргардондани ҷасади муҳоҷирони меҳнатӣ ё аъзои оилаи онҳо мусоидат мекунанд.

2. Дар робита бо масъалаҳои ҷубронпулӣ, ки ба вафоти муҳоҷири меҳнатӣ ё аъзои оилаи ӯ вобастаанд, Давлатҳои иштироккунанда дар мавридҳои зарурӣ ба ашхоси дахлдор барои ҳарчӣ зудтар ҳал кардани чунин масъалаҳо ёрӣ мерасонанд. Ҳалли чунин масъалаҳо дар асоси қонунгузори амалкунандаи миллӣ, мувофиқи муқаррароти ҳамин Конвенсия ва ҳама гуна созишномаҳои дахлдори дучониба ва бисёрҷониба ҳаллу фасл карда мешаванд.

ҚИСМИ VII. Татбиқи Конвенсия

Моддаи 72

1. а) Бо мақсади назорат бурдан ба татбиқи Конвенсияи мазкур Кумита оид ба ҳимояи ҳуқуқи ҳамаи муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо (минбаъд «Кумита» номида мешавад) таъсис дода мешавад;

б) Кумита дар лаҳзаи эътибор пайдо кардани ин Конвенсия аз даҳ нафар, аммо баъди эътибор пайдо кардани ин Конвенсия барои Давлати чилу якуми иштироккунанда - аз чордаҳ коршинос, ки дорои сифатҳои баланди ахлоқӣ, беғаразӣ ва босалоҳиятии эътирофгардида дар соҳаҳои Конвенсия дарбаргиранда мебошанд, ташкил меёбад.

2. а) Аъзои Кумита аз тарафи Давлатҳои иштироккунанда аз ҷумлаи рӯйхати номзадҳо, ки Давлатҳои иштироккунанда пешбарӣ кардаанд, бо овоздиҳии махфӣ интихоб карда мешаванд; дар ин ҳол тақсимои одилонаи ҷуғрофӣ, аз ҷумлаи ҷӣ давлатҳои асли ва ҷӣ давлатҳои кори киро ва намоёндагии низоми асосии ҳуқуқӣ ба эътибор гирифта мешавад. Ҳар кадом Давлати иштироккунанда метавонад як нафарро аз ҷумлаи шахрвандони худаш пешбарӣ намояд;

б) аъзоён бо ҳузури шахсии худ интихоб мешаванд ва адои вазифа мекунанд.

3. Интихоби аввал на дертар аз шаш моҳ аз рӯзи эътибор пайдо кардани ин Конвенсия баргузор мешавад, интихоботи минбаъда бошад, баъди ҳар ду сол. Ҳадди ақал чор моҳ қабл аз таърихи баргузории ҳар як интихобот Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид ба ҳамаи Давлатҳои иштироккунанда нома фиристода дархост менамояд, ки дар давоми ду моҳ номзадҳои худро пешбарӣ намоянд. Котиби Генералӣ рӯйхате тартиб медиҳад, ки дар он бо тартиби алифбой ҳамаи шахсони ба ҳамин усул пешбарӣ кардашуда бо нишон додани Давлатҳои иштироккунанда, ки онҳоро пешбарӣ кардаанд, ва ин рӯйхатро на дертар аз як моҳ то таърихи баргузории интихоботи дахлдор якҷоя бо тарҷимаи ҳоли шахсони ба ҳамин тариқ пешбарӣшуда, ба Давлатҳои иштироккунанда пешниҳод мекунад.

4. Интихоботи аъзои Кумита дар машварати Давлатҳои иштироккунанда, ки аз тарафи Котиби Генералӣ дар Муассисаҳои марказии Созмони Милали Муттаҳид даъват карда мешавад, гузаронида мешавад. Дар ин машварат, ки ҳузури аз се ду ҳиссаи Давлатҳои иштироккунанда кворумро ташкил медиҳад, шахсҳои дар Кумита интихобшуда ҳамон номзадҳои ба ҳисоб мераванд, ки миқдори аз ҳама бештари овозҳо ва аксарияти мутлақи овозҳои Давлатҳои иштироккунандаро, ки дар овоздиҳӣ ҳузур доранд ва иштирок мекунанд, мегиранд.

5. а) Аъзоёни Кумита ба муддати чор сол интихоб карда мешаванд. Вале муддати ваколатҳои панҷ аъзо, ки ҳангоми интихоботи якум интихоб шудаанд, бо гузаштани танҳо ду сол анҷом меёбад; феврал баъди интихоботи якум ному насаби ин панҷ аъзо ба тариқи қуръакашӣ аз тарафи Раиси машварати Давлатҳои иштироккунанда интихоб карда мешаванд;

б) интихоби чор аъзои иловагии Кумита тибқи муқаррароти бандҳои 2, 3 ва 4 ҳамин модда баъди эътибор пайдо кардани Конвенсияи

мазкур барои Давлати чилу якум, гузаронида мешавад. Муддати ваколатҳои ду аъзои иловагӣ, ки дар ин маврид интиҳоб карда мешаванд, бо гузаштани ду сол анҷом меёбад; ному насаби ин аъзоён аз тариқи қуръакашии Раиси машварати Давлатҳои иштироккунанда интиҳоб карда мешаванд;

с) аъзоёни Кумита мумкин аст дар ҳоли такроран пешбарӣ шудани номзадиашон ба муддати нав интиҳоб карда шаванд.

6. Агар узви Кумита вафот кунад ё истеъфо диҳад, ё изҳор намояд, ки бо ягон сабаб наметавонад вазифаҳои худро дар Кумита ба иҷро расонад, Давлати иштироккунандаи номзодии ин коршиносро пешбарикарда, аз ҷумлаи шаҳрвандони худ коршиноси дигарро ба қисмати боқимондаи муҳлат таъин менамояд. Таъйиноти нав бояд аз тарафи Кумита тасдиқ карда шавад.

7. Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид ҳайати шахсӣ ва шароити заруриро барои босамар ба амал баровардани вазифаҳои Кумита фароҳам месозад.

8. Аъзоёни Кумита аз маблағҳои Созмони Милали Муттаҳид мувофиқи шартҳои, ки Ассамблеяи Генералӣ муайян менамояд, мукофотпулӣ (музд) мегиранд.

9. Аъзоёни Кумита ба имтиёзу сабукиҳо ва масунияти коршиносоне, ки супоришҳои Созмони Милали Муттаҳидро иҷро мекунанд ва дар фаслҳои дахлдори Конвенсия дар бораи имтиёзҳо ва масуниятҳои Созмони Милали Муттаҳид пешбинӣ шудаанд, ҳуқуқ доранд.

Моддаи 73

1. Давлатҳои иштироккунанда уҳдадор мешаванд, ки ба Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид барои баррасӣ дар Кумита маърузаҳоро дар бораи тадбирҳои қонунгузорӣ, судӣ, маъмурӣ ва ғайра, ки барои ба амал баровардани муқаррароти Конвенсияи мазкур қабул шудаанд, пешниҳод кунанд:

а) дар давоми 1 сол аз рӯзи эътибор пайдо кардани ҳамин Конвенсия барои Давлати иштироккунандаи манфиатдор;

б) минбаъд баъди ҳар 5 сол ва ҳар вақт ҳангоме, ки Кумита дар ин бора дархост намояд.

2. Дар маърузаҳое, ки мувофиқи ҳамин модда пешниҳод мегарданд, омилҳо ва душвориҳо агар вучуд дошта бошанд, ки ба татбиқи ҳамин Конвенсия таъсир мерасонанд, инчунин маълумот дар бораи хусусияти чараёнҳои муҳочират, ки ба Давлатҳои иштироккунанда дахл доранд, нишон дода мешаванд.

3. Кумита дастурҳои дигареро, ки марбут ба мазмуни маърузаҳо мебошад, қабул мекунад.

4. Давлатҳои иштироккунанда ошкоро будани маърузаҳои худро дар кишварашон таъмин менамоянд.

Моддаи 74

1. Кумита маърузаҳоеро, ки ҳар кадом Давлати иштироккунандаи ҳамин Конвенсия пешниҳод мекунад, баррасӣ мекунад ва ба Давлати иштироккунандаи манфиатдор ҳар мулоҳизаҳоеро, ки мувофиқи мақсад медонад, ирсол менамояд. Ин давлати иштироккунанда метавонад ба Кумита мулоҳизаҳоеро доир ба ҳар кадом шарҳе, ки Кумита мувофиқи ҳамин модда додааст, пешниҳод кунад. Ҳангоми баррасии ин маърузаҳо Кумита метавонад аз Давлатҳои иштироккунанда маълумоти иловагӣ талаб намояд.

2. Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид дар вақти муносиб то оғози ҳар чаласаи навбатии Кумита ба Директори генералии Бюрои байналмилалӣ меҳнат нусхаи маърузаҳоеро, ки Давлатҳои иштироккунандаи дахлдор пешниҳод кардаанд бо маълумоти марбут ба баррасии ин маърузаҳо ирсол менамояд, то ба Бюро имкон диҳад, ки ба Кумита аз тариқи пешниҳод кардани нуктаи назари коршиносон аз рӯи чунин масъалаҳо, ки ҳамин Конвенсия танзим мекунад ва дар доираи салоҳиятҳои Ташкилоти байналмилалӣ меҳнат мебошанд, кӯмак расонад. Дар рафти кори худ Кумита мулоҳизаву маводи ирсолнамудаи Бюро баррасӣ мекунад.

3. Котиби генералии Созмони Милали Муттаҳид метавонад инчунин баъди машваратҳо бо Кумита ба муассисаҳои махсуси дигар ва инчунин ташкилотҳои байниҳукуматӣ нусхаи ҳамон қисмати маърузаҳои номбурдаро равона кунад, ки мазмунашон ба доираи салоҳияти онҳо дохил мешавад.

4. Кумита метавонад ба муассисаҳои махсусгардонидашуда ва мақомоти дигари Созмони Милали Муттаҳид, инчунин ташкилотҳои байниҳукуматӣ ва манфиатдори дигар пешниҳод кунад, ки дар бораи ҳамон масъалаҳо, ки дар доираи ихтиёри онҳо қарор доранду дар ҳамин Конвенсия танзим карда мешаванд, барои баррасӣ дар Кумита маълумоти хаттӣ пешниҳод намоянд.

5. Кумита ба Бюрои байналмилалӣ меҳнат пешниҳод мекунад, ки намояндагонро барои иштирок дар чаласаҳои Кумита бо ҳуқуқи овоздиҳии машваратӣ таъин намояд.

6. Кумита метавонад намояндагони дигар муассисаҳои махсусгардонидашуда ва мақомоти Созмони Милали Муттаҳид, инчунин ташкилотҳои байниҳукуматиро даъват намояд, то ки онҳо дар чаласаҳои он ҳангоме, ки масъалаҳои марбут ба салоҳияти онҳо баррасӣ мешаванд, хузур дошта бошанд ва шунида шаванд.

7. Кумита маърузаҳои солонаро ба Ассамблеяи Генералии Созмони Милали Муттаҳид дар хусуси иҷрои ҳамин Конвенсия пешниҳод мекунад, ки дар он нуктаи назар ва тавсияҳо, ки аз ҷумла бар баррасиҳои маърузаҳо ва ҳар гуна мулоҳизаҳои Давлатҳои иштироккунанда пешниҳодкарда асос ёфтаанд, дарҷ мегарданд.

8. Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид маърузаҳои ҳарсолаи Кумитаро ба давлатҳои иштироккунандаи ҳамин Конвенсия, Шӯрои Иқтисодӣ ва Иҷтимоӣ, Комиссияи Созмони Милали Муттаҳид

оид ба ҳуқуқи инсон, Директори Генералии Бюрои байналхалқии меҳнат ва дигар ташкилотҳои дахлдор ирсол мекунад.

Моддаи 75

1. Кумита қоидаҳои расмиёти махсуси худро қабул мекунад.
2. Кумита шахсони мансабдори худро ба муддати ду сол интиҳоб мекунад.
3. Кумита одатан ҷаласаҳои худро ҳар сол мегузаронад.
4. Ҷаласаҳои Кумита одатан дар Муассисаҳои марказии Созмони Милали Муттаҳид баргузор мегарданд.

Моддаи 76

1. Давлати иштироккунандаи ҳамин Конвенсия мувофиқи ҳамин модда метавонад ҳар вақт изҳор намояд, ки вай салоҳияти Кумитаро оид ба гирифтани ва баррасӣ кардани ахборот дар бораи он, ки як Давлати иштироккунанда эълон мекунад, ки Давлати иштироккунандаи дигар уҳдадорихои марбут ба ин Конвенсия доштаи худро ба иҷро намерасонад, эътироф менамояд. Ахбороти дар ин модда пешбинишавандаро фақат дар ҳолате қабул ва баррасӣ кардан мумкин аст, ки онҳо аз тарафи Давлати иштироккунандае пешниҳод шудаанд, ки дар бораи салоҳияти Кумитаро нисбат ба худ эътироф карданиш, изҳорот додааст. Кумита ахборотро қабул намекунад, агар онҳо ба Давлати иштироккунандае дахл дошта бошанд, ки чунин изҳорот содир накардааст. Ахбороти тибқи ҳамин модда гирифташуда мувофиқи расмиёти зайл баррасӣ карда мешаванд:

а) агар ягон Давлати иштироккунандаи ҳамин Конвенсия чунин шуморад, ки Давлати иштироккунандаи дигар уҳдадорихои худро марбут ба ҳамин Конвенсия иҷро намекунад, вай ин масъаларо метавонад аз тариқи ахбори хаттӣ ба иттилои Давлати иштироккунандаи мавриди назар расонад. Давлати иштироккунанда метавонад инчунин ин масъаларо ба иттилои Кумита расонад. Дар давоми се моҳ баъди гирифтани ахбор Давлати гирандаи он ба Давлати ирсолкунандаи ахбор баённома ё ҳар кадом дигар изҳоротро дар шакли хаттӣ бо баёни муфассали ин масъала ва то ҳақде, ки имкон дорад ва мувофиқи матлаб аст, нишон додани расмиёти дохилӣ ва тадбирҳои ислоҳ кардани вазъ, ки доир ба ин масъала андешида шуда буданд, андешида мешаванд ё мумкин аст андешида шаванд, пешниҳод менамояд;

б) агар ҳалли масъала ҳар ду Давлати иштироккунандаро дар давоми шаш моҳ баъди ахборро бори аввал гирифтани Давлати гиранда қаноатманд накунад, ҳар кадом аз ин Давлатҳо ҳуқуқ доранд масъаларо ба Кумита бо огоҳ намудани Кумита ва давлати дигар, ирсол намоянд;

с) Кумита масъалаи ба вай ирсолшударо танҳо баъди боварӣ ҳосил кардани он, ки ҳамаи воситаҳои мавҷудаи дохилии ҳимояи ҳуқуқ доир ба ин масъала мутобиқи принципҳои аз ҷониби умум пазируфташудаи ҳуқуқи байналмилалӣ истифода ва сарф шудаанд, баррасӣ мекунад. Ин

коида дар ҳолатҳое амал нахоҳад кард, ки аз назари Кумита истифодаи ин воситаҳо беузр тӯл мекашад;

d) бо риояи муқаррароти зербанди (с)-и ҳамин банд, Кумита ба Давлати иштироккунандаи манфиатдор бо мақсади дӯстона ва бар асоси эҳтироми уҳдадориҳои дар ҳамин Конвенсия баёнёфта ҳаллу фасл намудани масъала, хизматҳои неки ҳудро мерасонад;

e) ҳангоми баррасии ахбороти дар ҳамин модда пешбинишаванда, Кумита чаласаи пӯшида мегузаронад;

f) аз рӯи ҳар кадом масъалаи барои баррасӣ пешниҳодшуда мувофиқи зербанди (b) ҳамин модда Кумита метавонад ба Давлати иштироккунандаи манфиатдори дар зербанди (b) зикрёфта, муроҷиат карда хоҳиш намояд, ки ҳар гуна маълумоти ба масъала алоқамандро пешниҳод кунад;

g) Давлатҳои иштироккунандаи манфиатдор, ки дар зербанди (b)-и ҳамин банд зикр ёфтаанд, ҳуқуқ доранд, ки ҳангоми баррасии масъала дар Кумита намояндагӣ дошта бошанд ва ба тарзи шифоҳӣ ва ё хатгӣ гузориш диҳанд;

h) Кумита дар давоми дувоздаҳ моҳ аз рӯзи гирифтани огоҳинома дар бораи ахбори аввалӣ, мутобиқи зербанди (b) ҳамин банд маъруза пешниҳод мекунад;

i) агар ҳаллу фасли масъала дар доираи муқаррароти зербанди (d) ҳамин банд муяссар шуда бошад, Кумита дар маърузаи худ бо баёни мухтасари далелҳо ва ҳалли бадастомада маҳдуд мешавад;

ii) агар ҳаллу фасли масъалаи дар доираи муқаррароти зербанди (d) ҳамин банд ба даст наояд, Кумита дар маърузаи худ далелҳои дахлдори марбут ба масъалае, ки байни Давлатҳои иштироккунандаи манфиатдор ба вучуд омадааст, баён менамояд. Маълумотҳои хатгӣ ва сабти гузоришҳои шифоҳӣ, ки аз тарафи Давлатҳои иштироккунанда расидаанд, ба маъруза замима карда мешаванд. Кумита ба иттилои Давлатҳои иштироккунандаи манфиатдор метавонад инчунин ҳар гуна нуқтаи назаре, ки вай барои ҳалли масъалаи байни онҳо бавучудомада мумкин аст муҳим шуморад, расонад.

Дар ҳамаи ҳолатҳо гузориш ба Давлатҳои иштироккунандаи дахлдор фиристода мешавад.

2. Муқаррароти ин модда вақте эътибор пайдо мекунад, ки дахл Давлати иштироккунандаи ҳамин Конвенсия мутобиқи банди 1 ин модда изҳорот содир кунанд. Чунин изҳорот барои нигоҳдорӣ аз ҷониби Давлатҳои иштироккунанда ба Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид, ки нусхаи онҳоро ба Давлатҳои иштироккунандаи дигар ирсол менамояд, супорида мешаванд. Изҳорот мумкин аст дар ҳар вақт аз тариқи огоҳ кардани Котиби Генералӣ бекор карда шавад. Чунин бекоркунӣ барои баррасии ҳар гуна масъалае, ки мавзӯи ахбороти тибқи ҳамин модда аллакай ирсолшуда мебошад, монеа намегардад; ҳеҷ гуна ахбороти минбаъда аз ягон Давлати иштироккунанда доир ба ин модда баъди огоҳинома гирифтани Котиби Генералӣ дар хусуси бекоркунии

изҳорот, қабул нахоҳад шуд, фақат агар Давлати иштироккунандаи манфиатдор изҳороти нав содир накарда бошад.

Моддаи 77

1. Давлати иштироккунандаи ҳамин Конвенсия метавонад ҳар вақт мутобиқи ҳамин модда изҳор намояд, ки вай салоҳияти Кумитаро барои гирифтани ва баррасӣ кардани ахборот аз шахсони дар таҳти тобеияти ҳуқуқи вай қарордошта, дар хусуси он ки Давлати иштироккунанда ҳуқуқҳои шахсии онҳоро, ки ҳамин Конвенсия пешбинӣ мекунад, вайрон кардааст, эътироф менамояд. Кумита ҳеч гуна ахборотро, ки ба Давлати иштироккунандаи чунин изҳорот содирнакарда дахл доранд, қабул намекунад.

2. Кумита ҳар гуна ахборотро мутобиқи ҳамин модда, ки беном бошад ё ба назари вай иборат аз сӯиистифодабарӣ аз ҳуқуқи пешниҳод кардани чунин ахборот бошад, ё бо муқаррароти ҳамин Конвенсия созгор набошад, қобили қабул намешуморад.

3. Кумита ҳеч гуна ахборотро аз ягон шахс мутобиқи ҳамин модда мавриди баррасӣ қарор намедихад, агар боварӣ ҳосил накунад, ки:

а) ҳуди ҳамин масъала тибқи расмиёти дигари муҳокима ё батанзимдарории байналмилалӣ баррасӣ нашудааст ва баррасӣ намешавад;

б) шахси мазкур тамоми воситаҳои мавҷудаи дохилии ҳимояи ҳуқуқиро истифода бурдааст; ин қоида дар мавридҳои амал намекунад, ки истифодаи чунин воситаҳо ба ақидаи Кумита, беасос тӯл мекашад ё эҳтимол дорад, ки ҳимояи самарабахши ин шахсро таъмин намесозад.

4. Бо назардошти муқаррароти банди 2 ҳамин модда Кумита ҳар гуна ахбороти мутобиқи ҳамин модда ба он расонидашударо ба иттилои Давлати иштироккунандаи ҳамин Конвенсия, ки тибқи банди 1 изҳорот содир карда ва гӯё ин ё он муқаррароти ҳамин Конвенсияро вайрон мекунад, мерасонад. Дар давоми шаш моҳ давлати ин иттилоёрро гирифта ба Кумита баённомаи хаттӣ ё изҳоротро бо шарҳи ин масъала ва ҳар гуна тадбире, ки дар ин бобат мумкин аст аз тарафи ин давлат андешида шуда бошад, пешниҳод мекунад.

5. Кумита ахбороти мутобиқи ҳамин модда гирифтаре бо назардошти тамоми иттилооте, ки аз шахси дахлдор ё аз номи ӯ ва Давлати иштироккунандаи дахлдор расидааст, мавриди баррасӣ қарор медиҳад.

6. Ҳангоми баррасии ахбороти дар ҳамин модда пешбинишаванда Кумита чаласаи пӯшида мегузаронад.

7. Кумита ақидаи худро ба Давлати иштироккунанда ва шахси дахлдор ирсол менамояд.

8. Муқаррароти ҳамин модда вақте эътибор пайдо мекунад, ки дахл Давлати иштироккунандаи ин Конвенсия мутобиқи банди 1 ҳамин модда изҳорот содир кунанд. Чунин изҳорот барои нигоҳдорӣ аз ҷониби Давлатҳои иштироккунанда ба Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид, ки нусхаи онҳоро ба Давлатҳои иштироккунандаи дигар

ирсол менамояд, супорида мешаванд. Изҳорот мумкин аст дар ҳар вақт аз тариқи огоҳ кардани Котиби Генералӣ бекор карда шавад. Чунин бекоркунӣ набояд ба баррасии ҳар гуна масъалае, ки мавзӯи ахбороти тибқи ҳамин модда аллақай ирсолшуда мебошад, зарар расонад; ҳеҷ гуна ахбороти минбаъдаи аз ҳар кадом шахс ё аз номи ӯ равонкардашуда мутобиқи ҳамин модда баъди огоҳинома гирифтани Котиби Генералӣ дар хусуси бекоркунии изҳорот, қабул карда намешавад, агар Давлати иштироккунандаи дахлдор изҳороти нав содир накарда бошад.

Моддаи 78

Муқаррароти моддаи 76 Конвенсияи мазкур бе зараре ба ҳама гуна расмиёти ҳалли ихтилофҳо ё баррасии шикоятҳо дар соҳаҳои, ки ҳамин Конвенсия дар бар гирифта ва дар ҳуҷҷатҳои таъсисии Созмони Милали Муттаҳид ва муассисаҳои махсусгардонидашуда ё конвенсияҳои қабулкардаи он баён ёфтааст, мавриди истифода қарор гирифта ба Давлати иштироккунанда барои чора чустан бо истифодаи ҳар гуна расмиёти ҳалли ихтилофҳо тибқи созишномаҳои байналмилалӣ, ки дар муносибати байни онҳо амал мекунанд, монеа намешаванд.

ҚИСМИ VIII. Муқаррароти умумӣ

Моддаи 79

Ҳеҷ як муқаррароти ҳамин Конвенсия ба ҳуқуқҳои ҳар кадом Давлати иштироккунанда оид ба муқаррар намудани меъёрҳои танзимкунандаи иҷозати муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо даҳлат намекунад. Дар робита бо масъалаҳои дигар, ки ба вазъу низоми ҳуқуқии онҳо ба сифати муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дахл дорад, Давлатҳои иштироккунанда аз маҳдудиятҳои пайгирӣ мекунанд, ки дар ҳамин Конвенсия муқаррар карда шудаанд.

Моддаи 80

Ҳеҷ чиз дар ин Конвенсия набояд чун кам намудани аҳамияти муқаррароти Оинномаи Созмони Милали Муттаҳид ва оинномаҳои муассисаҳои махсусгардонидашуда, ки уҳдадорҳои дахлдори мақомоти гуногуни Созмони Милали Муттаҳид ва муассисаҳои махсусгардонидашударо нисбат ба масъалаҳои дар ҳамин Конвенсия баррасишаванда муайян мекунад, шарҳ дода шавад.

Моддаи 81

1. Ҳеҷ як муқаррароти ҳамин Конвенсия ҳуқуқ ё озодиҳои нисбатан васеъро, ки ба муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар асоси:

- а) қонун ё амалияи Давлати иштироккунанда; ё
- б) ҳама гуна шартномаи дучониба ё бисёрҷонибае, ки барои Давлати иштироккунандаи дахлдор эътибор дорад, пешниҳод мешавад, ҳалалдор намесозад.

2. Ҳеч як муқаррароти ҳамин Конвенсия набояд тарзе маънидод шавад, ки гӯё ба ҳар як давлат, гурӯҳи ашхос ё шахсони алоҳида ҳуқуқи дар ҳама гуна фаъолият иштирок кардан ё ҳама гуна амалро анҷом доданро медиҳад, ки мумкин аст боиси ҳалалдор гардидани ин ё он ҳуқуқ ё озодиҳои дар ҳамин Конвенсия пешбинишуда гарданд.

Моддаи 82

Ҳуқуқҳои муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳоро, ки дар ҳамин Конвенсия пешбинӣ шудаанд, рад кардан мумкин нест. Ба муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо овардани фишор, новобаста аз шаклаш, то онҳо ҳар як ҳуқуқи дар боло зикрфтаро инкор ё рад кунанд, иҷозат дода намешавад. Дар асоси ягон қарордод маҳдуд кардани ҳуқуқҳои дар ҳамин Конвенсия эътирофшуда иҷозат дода намешавад. Давлатҳои иштироккунанда барои таъмини риояи ин принципҳо тадбирҳои зарурӣ меандешанд.

Моддаи 83

Ҳар як Давлати иштироккунандаи ҳамин Конвенсия уҳдадор мешавад, ки:

а) ба ҳар шахс ҳуқуқи озодиҳои дар ҳамин Конвенсия эътирофшударо, ки вайрон шудаанд, таъмин созад ва воситаҳои самарабахши ҳимояи ҳуқуқиро, ҳатто агар ин вайронкунӣ аз ҷониби шахсони ба сифати расмӣ амалкарда содир шуда бошад, ба қор барад;

б) шароите фароҳам созад, ки даъвои ҳар кадом шахс, ки чунин ҳимояро тақозо мекунад, баррасӣ гардад ва аз рӯи он қарори босалоҳияти ҳокимияти судӣ, маъмурӣ ё қонунгузорӣ ё ҳар кадом мақоми салоҳиятдори дигар, ки низоми ҳуқуқии Давлат пешбинӣ кардааст, бароварда шавад ва имкониятҳои ҳимояи судӣ инкишоф дода шавад;

с) истифодаи воситаҳои ҳимояи ҳуқуқиро аз тарафи ҳокимияти босалоҳият вақте, ки онҳо пешниҳод мешаванд, таъмин намояд.

Моддаи 84

Ҳар як Давлати иштироккунанда уҳдадор мешавад, ки тадбирҳои қонунгузорӣ ва тадбирҳои дигари заруриро барои ба амал баровардани муқаррароти ҳамин Конвенсия андешад.

ҚИСМИ IX. Муқаррароти хотимавӣ

Моддаи 85

Қотиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид маҳфуздорандаи ҳамин Конвенсия таъин карда мешавад.

Моддаи 86

1. Конвенсияи мазкур барои имзо кардани ҳамаи давлатҳо кушода аст. Вай бояд тасдиқ карда шавад.

2. Конвенсияи мазкур барои ҳамроҳшавии ҳар як давлат кушода аст.
3. Тасдиқномаҳо ё ҳуҷҷатҳои ҳамроҳшавӣ барои нигоҳдорӣ ба Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид супорида мешаванд.

Моддаи 87

1. Конвенсияи мазкур дар рӯзи аввали моҳи баъди гузаштани се моҳ аз рӯзи барои нигоҳдорӣ супорида шудани ҳуҷҷати бистум оид ба тасдиқ намудан ё ҳамроҳшавӣ, эътибор пайдо мекунад.
2. Барои ҳар кадом Давлат, ки Конвенсияи макурро тасдиқ мекунад, ё ба он баъди эътибор пайдо карданаш ҳамроҳ мешавад, Конвенсия дар рӯзи аввали моҳи баъди гузаштани се моҳ аз рӯзи барои нигоҳдорӣ ҳуҷҷати худро оид ба тасдиқ намудан ё ҳамроҳшавӣ супоридани ин давлат, эътибор пайдо мекунад.

Моддаи 88

Давлате, ки Конвенсияи мазкурро тасдиқ мекунад, ё ба он ҳамроҳ мешавад, наметавонад, истифодаи ҳар кадом қисми вайро истисно кунад, ё бе ягон зарар барои моддаи 3, истифодаи онро нисбат ба категорияи алоҳидаи муҳочирони меҳнатӣ истисно кунад.

Моддаи 89

1. Ҳар кадом Давлати иштироккунанда метавонад Конвенсияи мазкурро на барвақттар аз баъди гузаштани панҷ сол баъди барои давлати мазкур эътибор пайдо кардани Конвенсия аз тариқи фиристодани огоҳиномаи хаттӣ ба Котиби Генералии СММ, якҷониба онро бекор кунад.
2. Чунин бекоркунӣ дар рӯзи аввали моҳи баъди гузаштани дувоздаҳ моҳ аз рӯзи огоҳиномаро гирифтани Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид, эътибор пайдо мекунад.
3. Чунин якҷониба бекор кардан Давлати иштироккунандаро аз уҳдадорихояш, ки марбут ба ҳамин Конвенсия буда нисбат ба ҳар амал ё бефаъолияти то рӯзи эътибор пайдо кардани бекоркунии якҷониба ҷойдошта, озод намекунад ва бекоркунии якҷониба барои баррасии минбаъдаи ҳар гуна масъала, ки то рӯзи эътибор пайдо кардани чунин бекоркунии якҷониба аллакай мавриди баррасии Кумита қарор гирифта буд, ҳеҷ зараре намерасонад.
4. Баъди эътибор пайдо кардани бекоркунии якҷонибаи Давлати иштироккунанда, Кумита баррасии ҳар кадом масъалаи навро нисбат ба ин давлат оғоз намекунад.

Моддаи 90

1. Баъди гузаштани панҷ сол аз рӯзи эътибор пайдо кардани Конвенсияи мазкур дархост дар бораи таҷдиди назар кардани ин Конвенсия мумкин аст ҳар вақт аз тарафи Давлати иштироккунанда аз тариқи фиристодани огоҳиномаи хаттӣ ба унвони Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид, ба миён гузошта шавад. Котиби Генералӣ сипас ҳар ислоҳоти пешниҳодшударо ба Давлати иштироккунандаи

хамин Конвенсия ирсол мекунад ва хошиш менамояд то ба ӯ хабар диҳанд, ки оё онҳо ҷонибдори даъват кардани конференсияи Давлатҳои иштироккунанда бо мақсади баррасии ин пешниҳодҳо ва гузаронидани овоздиҳӣ оид ба онҳо ҳастанд ё не. Агар дар давоми чор моҳ аз рӯзи ирсоли чунин нома ҳадди ақал аз се як қисми Давлатҳои иштироккунанда чунин конференсияро ҷонибдорӣ кунанд, Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид ин конференсияро тахти сарпарастии Созмони Милали Муттаҳид даъват мекунад. Ҳар ислоҳоте, ки бо аксари овозҳои Давлатҳои иштироккунандаи дар овоздиҳӣ ҳозирбуда ва ширкаткунанда қабул шуда аст, барои тасдиқ ба Ассамблеяи Генералӣ пешниҳод карда мешавад.

2. Ислоҳот баъди аз тарафи Ассамблеяи Генералии Созмони Милали Муттаҳид тасдиқ шуданашон ва аз ҷониби аз се ду қисми Давлатҳои иштироккунандаи хамин Конвенсия мутобиқи расмиёти конституционии онҳо қабул карда шуданашон эътибор пайдо мекунад.

3. Ҳангоме ки ислоҳот эътибор пайдо мекунад, онҳо барои Давлатҳои иштироккунандае, ки онҳоро қабул кардаанд, ҳатмӣ мешаванд, аммо барои дигар Давлатҳои иштироккунанда муқаррароти Конвенсияи мазкур ва ҳар кадом ислоҳоти қаблӣ, ки аз тарафи онҳо қабул карда шудаанд, ҳатмӣ боқӣ мемонанд.

Моддаи 91

1. Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид мулоҳизахоеро, ки давлатҳо ҳангоми имзо кардан, тасдиқ кардан ё ҳамроҳ шудан баён кардаанд, қабул карда ва ба ҳамаи давлатҳо ирсол менамояд.

2. Ба мулоҳизае, ки ба мавзӯ ва мақсадҳои Конвенсияи мазкур мутобиқат надоранд, роҳ дода намешавад.

3. Мулоҳизаҳо мумкин аст дар ҳар вақт аз тариқи огоҳиномаи дахлдор, ки ба унвони Котиби Генералии Созмони Милал Муттаҳид фиристода мешавад, бозпас гирифта шаванд, ки сипас дар ин хусус ба ҳамаи Давлатҳои иштироккунанда хабар дода мешавад. Чунин огоҳинома аз рӯзи гирифта шуданаш эътибор пайдо мекунад.

Моддаи 92

1. Ҳар гуна баҳс байни ду ё якчанд Давлатҳои иштироккунанда дар мавриди тафсир ё истифодаи Конвенсияи мазкур, ки аз тариқи гуфтушунид ҳал нашудаанд, бо хошиши яке аз онҳо ба баррасии ҳакамӣ супорида мешавад. Агар дар давоми шаш моҳ аз рӯзи супоридани ариза оид ба баррасии ҳакамӣ тарафҳо натавонанд, ки дар мавриди баргузории баррасии ҳакамӣ ба мувофиқа расанд, пас бо хошиши ҳар кадоме аз тарафҳо баҳси мазкур мумкин аст вобаста ба мақоми суд ба Суди Байналмилалӣ бо тарзи пешниҳод намудани ариза супорида шавад.

2. Ҳар як Давлати иштироккунанда ҳангоми имзо кардан ё тасдиқ кардани Конвенсияи мазкур ё дар ҳоли ҳамроҳшавӣ ба он метавонад изҳор намояд, ки вай худро побанди уҳдадорихои аз банди 1 хамин модда бароянда намеҳисобад. Дигар Давлатҳои иштироккунанда худро

побанди муқаррароти банди 1 ҳамин модда нисбати ягон Давлати иштироккунанда, ки чунин изҳорот баён намудааст, намеҳисобанд.

3. Ҳар кадом Давлати иштироккунанда, ки мувофиқи банди 2 ҳамин модда изҳорот додааст, метавонад дар ҳар лаҳза бо огоҳ намудани Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид изҳороти худро бекор кунад.

Моддаи 93

1. Ҳамин Конвенсия, ки матнҳои аслии англисӣ, арабӣ, испанӣ, хитой, русӣ ва франсавӣ он бо ҳам баробар аст, барои нигоҳдорӣ ба Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид супорида мешавад.

2. Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид нусхаҳои тасдиқшудаи Конвенсияи мазкурро ба ҳамаи давлатҳо ирсол менамояд.

Эзоҳ: Конвенсияи байналмилалӣ оид ба ҳимояи ҳуқуқи ҳамаи муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 ноябри соли 2001 № 462 ба тавсиб расонида шудааст.